

Motivoiva haastattelu lähisuhdeväkivaltatyössä

Systemaattinen kirjallisuuskatsaus

Anni Lepistö, Y28110593

Pro gradu -tutkielma

Sosiaalityö

Lapin yliopisto

2025

Lapin yliopisto

Tiedekunta: Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Työn nimi: Motivoiva haastattelu lähisuhdeväkivaltatyössä: Systemaattinen kirjallisuuskatsaus

Tekijä: Anni Lepistö

Koulutusohjelma/oppiaine: Sosiaalityö

Työn laji: Pro gradu -tutkielma

Sivumäärä: 57

Vuosi: 2025

Tiivistelmä:

Tämän pro gradu -tutkielman tarkoituksena oli selvittää, edistääkö motivoivan haastattelun käyttö lähisuhdeväkivaltatyössä lähisuhdeväkivallan vähenemistä. Tutkimuksessa tarkasteltiin väkivaltatyötä, jonka tavoitteena on tukea lähisuhdeväkivallan tekijöitä lopettamaan nykyiseen tai entiseen puolisoon kohdistuva väkivalta. Lähisuhdeväkivallan vähentämistä lähestyttiin tarkastelemalla motivoivan haastattelun käytön vaikutusta väkivallan tekijän muutosvalmiuden vahvistamiseen ja työskentelyyn sitoutumiseen. Lisäksi tutkimuksessa tarkasteltiin motivoivan haastattelun vaikutusta lähisuhdeväkivallan jatkumiseen työskentelyn päättymisen jälkeen.

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys muodostui lähisuhdeväkivallan käsitteestä ja motivoivan haastattelun menetelmästä. Tutkimus toteutettiin systemaattisena kirjallisuuskatsauksena. Tutkimusaineisto koostui kymmenestä kansainvälisestä tieteellisestä artikkelista, jotka käsittelivät motivoivan haastattelun käyttöä väkivallan tekijöille kohdenne-tussa lähisuhdeväkivaltatyössä. Tutkimusaineisto analysoitiin aineistolähtöisen sisäl-lönanalyysin menetelmällä.

Tutkimustulokset osoittivat motivoivan haastattelun edistävän lähisuhdeväkivallan vähe-nemistä. Motivoivan haastattelun käyttö lisäsi työskentelyn tehokkuutta vahvistamalla väkivallan tekijän muutosvalmiutta erityisesti muutoksen harkinta- ja toimintavaiheissa. Lisäksi motivoiva haastattelu lisäsi työskentelyyn sitoutumista vähentämällä työskente-lyn keskeyttämistä, lisäämällä aktiivisuutta kotitehtävien tekemistä kohtaan sekä vahvis-tamalla asiakkaan ja ammattilaisen välistä yhteistyötä. Työskentelyn tehokkuuden vah-vistuminen heijastui myös lähisuhdeväkivallan jatkumista koskeviin tuloksiin. Tutkimus-tulokset osoittivat motivoivan haastattelun vähentävän fyysisen lähisuhdeväkivallan jat-kumista työskentelyn päättymisen jälkeen. Henkisen lähisuhdeväkivallan osalta motivoi-van haastattelun vaikutus jäi vähäisemmäksi, mikä saattaa johtua henkisen väkivallan vai-keasta tunnistettavuudesta sekä siihen liitetystä vähättelystä. Jatkotutkimuksissa olisi tär-keää tarkastella motivoivan haastattelun vaikutusta henkisen lähisuhdeväkivallan vähen-tämiseen vielä tarkemmin.

Avainsanat: lähisuhdeväkivalta, motivoiva haastattelu, muutosvalmius, systemaattinen kirjallisuuskatsaus

Sisällys

1 Johdanto.....	1
2 Lähisuhdeväkivalta.....	3
2.1 Lähisuhdeväkivalta ja sen tyypilliset piirteet	3
2.2 Lähisuhdeväkivalta yhteiskunnallisena ilmiönä.....	6
3 Motivoiva haastattelu	10
3.1 Motivoivan haastattelun lähtökohdat ja henki.....	10
3.2 Motivoivan haastattelun prosessi.....	12
3.3 Vuorovaikutustaidot motivoivassa haastattelussa	15
4 Tutkimuksen toteuttaminen	18
4.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset	18
4.2 Systemaattinen kirjallisuuskatsaus tutkimusmetodina	19
4.3 Aineiston kerääminen	20
4.4 Aineiston analyysi	27
4.5 Tutkimuksen eettiset lähtökohdat.....	29
5 Tutkimustulokset	33
5.1 Muutosvalmiuden vahvistaminen.....	33
5.2 Työskentelyyn sitoutuminen	38
5.3 Lähisuhdeväkivalta työskentelyn jälkeen.....	42
6 Yhteenveto ja johtopäätökset	49
Lähteet	54

1 Johdanto

Tässä systemaattisena kirjallisuuskatsauksena toteutetussa pro gradu -tutkielmassa tarkastelen motivoivan haastattelun käyttöä väkivaltatyössä lähisuhdeväkivallan vähenemisen edistämiseksi. Lähisuhdeväkivalta on maailmanlaajuinen ilmiö, joka koskettaa kaikkia sosiaaliryhmiä eri puolilla maailmaa. Väkivaltaa on pyritty ehkäisemään ja rajoittamaan koko sen historian ajan, mutta millään menetelmällä sitä ei ole täysin onnistuttu poistamaan. (Krug ym. 2005, 19, 109.) Myös Suomessa lähisuhdeväkivalta on vakava ja ajankohtainen ilmiö. Esimerkiksi vuosina 2012–2021 Suomessa menehtyi yhteensä 118 ihmistä puolison tekemän henkirikoksen uhrina (Niklander 2023, 4). Lähisuhdeväkivallan yleisyyden ja vakavan luonteen vuoksi koen tärkeäksi tarkastella sen vähentämisen edistämistä.

Tarkastelen tutkimuksessani motivoivan haastattelun käyttöä väkivallan tekijöille kohdennetussa lähisuhdeväkivaltatyössä. Motivoiva haastattelu on ihmislähtöinen menetelmä, joka pohjautuu asiakkaan sisäisen motivaation herättelyyn asiakkaan ja ammattilaisen välisissä keskusteluissa. Alun perin motivoiva haastattelu kehitettiin päihdetyöhön tukemaan haitallisten toimintatapojen muuttamista, mutta vähitellen sen käyttö on vakiintunut myös muilla sosiaalityön osa-alueilla. (Miller & Rollnick 2023, 5, 16.) Tarkastelen tutkimuksessani motivoivan haastattelun vaikutusta lähisuhdeväkivallan vähenemisen edistämiseen. Lähestyn aihetta väkivallan tekijän muutosvalmiuden vahvistamisen sekä sitoutumisen lisäämisen näkökulmista, sillä nämä tekijät ovat yhteydessä lähisuhdeväkivaltatyön tehokkuuteen (Musser ym. 2008, 539). Lisäksi tarkastelen motivoivan haastattelun vaikutusta lähisuhdeväkivallan jatkumiseen työskentelyn päättymisen jälkeen.

Tutkimukseni kohdistuu väkivallan tekijöihin, jotka ovat olleet väkivaltaisista nykyistä tai entistä puolisoaan kohtaan. Koen tärkeäksi tarkastella väkivallan tekijöiden tukemista uhrin hyvinvoinnin lisäämiseksi. Lähisuhdeväkivallan tekijä saattaa parisuhteessa käyttäytyä sekä väkivaltaisesti että rakastavaisesti, mikä tekee lähisuhdeväkivallasta erityisen väkivallan muodon (Husso 2003, 13). Väkivallan uhrilla saattaa siis säilyä rakkaus puolisoaan kohtaan, mikä voi olla syy suhteeseen jäämiselle väkivallan kokemisesta huolimatta (Short ym. 2000, 276). Lähisuhdeväkivallan loppumista ja haitallisten seurausten välttämistä ei näin ollen voi jättää sen varaan, että uhrin oletetaan poistuvan parisuhteesta väkivallan ilmetessä. Tukemalla väkivallan tekijää väkivaltaisen käyttäytymisen muutokseen, siirtyy vastuu lähisuhdeväkivallan loppumisesta väkivallan uhrilta tekijälle.

Olen aloittanut motivoivan haastattelun menetelmään perehtymisen jo kandidaatin tutkielman tekemisen yhteydessä, jolloin tarkastelin motivoivan haastattelun käyttöä päihdetyössä. Tuolloin kirjallisuuteen syventyessäni oivalsin motivoivan haastattelun laajat soveltamismahdollisuudet, ja motivoivan haastattelun käyttö lähisuhdeväkivaltatyössä herätti kiinnostukseni. Oman mielenkiintoni lisäksi koen aiheen yhteiskunnallisesti ja ammatillisesti tärkeäksi. Motivoiva haastattelu on lähtökohdiltaan yhteneväinen sosiaalityöntekijöiden eettisten periaatteiden kanssa, minkä vuoksi koen tietoisuuden lisäämisen perustelluksi. Lisäksi ajattelen tutkimuksen lisäämisen olevan tärkeää väkivaltatyön ammatillisten menetelmien kehittämisen kannalta, sillä motivoivaa haastattelua sovelletaan suoraan käytännön työssä.

Pro gradu -tutkielmani muodostuu kuudesta pääluvusta. Johdannon jälkeen taustoitan lähisuhdeväkivallan käsitettä tarkastelemalla sen keskeisiä piirteitä ja yhteiskunnallista asemaa. Kolmannessa luvussa esittelen motivoivan haastattelun lähtökohdat, käytännön prosessin sekä sille tyypilliset vuorovaikutustaidot. Tutkimuksen toteutusta käsittelevässä luvussa esittelen tutkimustehtäväni, aineistonkeruuprosessini sekä tutkimukseeni valikoituneet tutkimusartikkelit. Lisäksi avaän aineistolle toteuttamaani analyysia ja pohdin tutkimukseeni liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tuloslukuissa esittelen havaintoni motivoivan haastattelun vaikutuksesta asiakkaan muutosvalmiuden vahvistamiseen, työskentelyyn sitoutumiseen sekä lähisuhdeväkivallan jatkumiseen työskentelyn päättymisen jälkeen. Viimeisessä luvussa teen yhteenvedon tutkimukseni keskeisimmistä havainnoista ja muodostan niiden pohjalta johtopäätöksiä.

2 Lähisuhdeväkivalta

2.1 Lähisuhdeväkivalta ja sen tyypilliset piirteet

Väkivallan yksiselitteinen määrittelyminen on hankalaa sen monimuotoisuuden vuoksi. Väkivallan määrittely on aikaan, paikkaan, uskontoon ja kulttuuriin sidonnainen. (Martala 2011, 37.) Maailman terveysjärjestö WHO:n määritelmän mukaan *“väkivalta on fyysisen voiman tai vallan tahallista käyttöä tai sillä uhkaamista, joka kohdistuu ihmiseen itseensä, toiseen ihmiseen tai ihmisryhmään tai yhteisöön ja joka johtaa tai joka voi hyvin todennäköisesti johtaa kuolemaan, fyysisen tai psyykkisen vamman syntymiseen, kehityksen häiriytymiseen tai perustarpeiden tyydyttymättä jättämiseen.”* (Krug ym. 2005, 21).

Väkivallan määrittelyssä väkivaltaan liitetään usein vallan käsite. Väkivalta ei kuitenkaan ole sama asia kuin valta tai vallankäyttö, vaikka väkivallan tekijä saattaakin pyrkiä saavuttamaan itselleen valta-aseman väkivallan keinoin. (Ronkainen 2017, 21–22.) Vallan sisällyttäminen väkivallan käsitteeseen on tärkeää, sillä se laajentaa väkivallan ulottumaan myös valtasuhteesta aiheutuviin tekoihin, uhkauksiin ja pelotteluihin (Krug ym. 2005, 21). Toistuva vallankäyttö esimerkiksi fyysisen tai henkisen väkivallan toteuttamisen muodossa voi heikentää uhrin tunnetta oman elämänsä hallinnasta (Coker ym. 2003, 260). Valta on siis keskeinen osa väkivallan kokonaisuutta, vaikka termeillä onkin eri merkitys.

Maailman terveysjärjestö tuo vuoden 2002 raportissaan väkivallan määrittelyn yhteydessä esiin myös tahallisuuden käsitteen, joka ei ole määriteltävissä kovin yksiselitteisesti. Ihminen saattaa käyttää tahallisesti väkivaltaa ilman aikomusta aiheuttaa vahinkoa. Toisaalta ihminen saattaa tahallisesti pyrkiä aiheuttamaan vahinkoa, mutta ei koe käyttävänsä väkivaltaa. Esimerkiksi kulttuuriset tai uskonnolliset taustat voivat vaikuttaa ihmisen käsityksiin väkivallasta. Maailman terveysjärjestö kuitenkin määrittelee väkivallan terveyden ja hyvinvoinnin näkökulmasta, ei kulttuurillisten tai uskonnollisten tekijöiden mukaan. (Krug ym. 2005, 22.) Väkivaltaisen teon tarkoituksellisuuden arvioimiseen kuuluu pohdinta myös siitä, onko teko tehty vailla ymmärrystä tai ovatko seuraukset olleet suunniteltua pahemmat (Ronkainen 2017, 19).

Yksi väkivallan muoto on väkivallan tekijän läheisiin kohdistuva lähisuhdeväkivalta. Läheisellä suhteella tarkoitetaan suhdetta nykyiseen tai entiseen kumppaniin, lapseen, lähisukulaisiin tai muihin läheisiin. Parisuhdeväkivalta on lähisuhdeväkivallan muoto, joka

tarkoittaa väkivaltaa seurustelukumppaniin tai nykyiseen tai entiseen puolisoon kohdistettuna. (Bildjuschkin ym. 2020, 7.) Parisuhdeväkivallan osapuolet voivat olla seurustelusuhhteessa, avosuhteessa tai aviosuhteessa. He voivat siis olla vasta tutustumassa toisiinsa tai jo vakiintuneessa suhteessa. (Ronkainen 2017, 32.) Käsitteitä lähisuhdeväkivalta ja parisuhdeväkivalta käytetään toisinaan synonyymeina toisillensa. Selkeyttäakseni tutkimustani, käytän tässä tutkimuksessa vain lähisuhdeväkivallan käsitettä. Lähisuhdeväkivallalla tarkoitan tutkimuksessani väkivaltaa, joka tapahtuu nykyisten tai entisten puolisoitten välillä.

Lähisuhdeväkivalta on erityinen väkivallan muoto, sillä väkivallan tekijä saattaa käyttäytyä sekä väkivaltaisesti että rakastavaisesti ja hyväileväisesti (Husso 2003, 13). Vaihtelevuus väkivaltaisen ja lempeän käyttäytymisen välillä johtaa uhrin emotionaalisesti riippuvaiseksi väkivallan tekijästä, sillä uhrin kokemat tunteet määräytyvät väkivallan tekijän käyttäytymisen perusteella (Marttala 2011, 43). Kun lähisuhdeväkivaltaa esiintyy vain jaksoittain, saattaa väkivallan uhri jäädä parisuhteeseen väkivallan kokemisesta huolimatta. Pariskuntaa yhdistävät tekijät, kuten yhteiset lapset, lisäävät usein todennäköisyyttä jäädä parisuhteeseen. (Short ym. 2000, 276; Charlot ym. 2025, 192.) Lähisuhdeväkivallalle on siis tyypillistä jaksoittainen esiintyvyys esimerkiksi turhautumisen hetkinä. Väkivalta voi kuitenkin olla myös jatkuvaa, ja se voi muuttua vähitellen yhä vakavamaksi. Lisäksi väkivallan tekijästä saattaa vähitellen tulla yhä kontrolloivampi kumppaniin kohtaan. (Krug ym. 2005, 114–115.) Toisaalta joissakin tilanteissa lähisuhdeväkivaltaa saattaa esiintyä vain kertaluonteisesti (Piispa 2006, 55).

Lähisuhdeväkivalta voi siis ilmetä monin eri tavoin, minkä lisäksi myös sen muodot voivat olla monenlaisia. Lähisuhdeväkivalta voi olla esimerkiksi fyysistä väkivaltaa, henkistä väkivaltaa, kontrolloimista tai seksuaalisiin tekoihin pakottamista. Fyysiseen väkivaltaan kuuluvat aggressiiviset teot, kuten lyöminen, potkiminen ja hakkaaminen. Kontrolloiminen voi puolestaan olla esimerkiksi puolison liikkumisen rajoittamista tai puolison eristämistä ystävistään. (Krug ym. 2005, 109, 111; Garcia-Moreno 2006, 1262.) Henkinen lähisuhdeväkivalta voi sisältää esimerkiksi nöyryyttämistä, vähättelyä tai pelottelua (Krug ym. 2005, 111; Kytölä 2021, 100–101). Seksuaaliseen väkivaltaan kuuluu seksuaalisiin tekoihin pakottamisen lisäksi myös esimerkiksi nöyryyttäminen, halventaminen, nimittely ja ruumiinosien arviointi (Marttala 2011, 49). Lähisuhdeväkivalta voi olla myös taloudellista väkivaltaa, joka voi ilmetä esimerkiksi puolison rahan käytön kontrolloimisena tai taloudellisena hyväksikäyttönä (Kytölä 2021, 20).

Parisuhteessa väkivalta voi rajoittua johonkin tiettyyn muotoon, tai väkivallan muotoja voi esiintyä useita samanaikaisesti. Vuoden 2021 tilastokeskuksen tutkimuksen mukaan Suomessa fyysistä lähisuhdeväkivaltaa kokeneista naisista 93 prosenttia ja miehistä 84 prosenttia koki parisuhteessa myös henkistä väkivaltaa (Keski-Petäjä & Attila 2023a, 16). Fyysisen väkivallan toteuttamiseen liittyy siis usein myös henkisen väkivallan käyttö. Lisäksi fyysinen lähisuhdeväkivalta sisältää usein erilaisia kontrolloimisen muotoja (Garcia-Moreno ym. 2006, 1265; Whiting ym. 2014, 278). Fyysinen lähisuhdeväkivalta voi joissakin tilanteissa johtaa myös seksuaaliseen väkivaltaan, kuten raiskaukseen (Garcia-Moreno ym. 2006, 1265; Marttala ym. 2011, 49). Seksuaalisen väkivallan toteuttamisen todennäköisyys osana muita väkivallan muotoja lisääntyy väkivallan jatkuessa pitkäkestoisesti (Piispa 2006, 55). On siis yleistä, että lähisuhdeväkivallan tekijä käyttää väkivaltaa samanaikaisesti monin eri tavoin.

Lähisuhdeväkivallan eri muotojen kokemisessa ja tekemisessä on sukupuolittuneita eroja (Ronkainen 2017, 20). Naisilla fyysisen ja seksuaalisen lähisuhdeväkivallan kokeminen on yleisempää kuin miehillä. Sen sijaan henkisen lähisuhdeväkivallan kokeminen on lähes yhtä yleistä naisilla ja miehillä. (Keski-Petäjä & Attila 2023a, 19–20.) Naisten toteuttama lähisuhdeväkivalta sisältää keskimääräisesti vähemmän kontrolloimisen muotoja kuin miesten toteuttama lähisuhdeväkivalta (Allen 2013, 47; Whiting ym. 2014, 278). Myös lähisuhdeväkivallan toteuttamiseen liittyvissä motiiveissa on usein eroavaisuuksia naisten ja miesten välillä (Krug ym. 2005, 116).

Lähisuhdeväkivalta voi aiheuttaa monenlaisia seurauksia niin väkivallan uhrille kuin tekijällekin. Väkivallan uhrille lähisuhdeväkivallasta saattaa aiheutua erilaisia fyysisiä vammoja, kuten mustelmia, haavoja tai luunmurtumia (Piispa 2006, 64). Pahimmillaan fyysinen lähisuhdeväkivalta voi johtaa jopa kuolemaan (Whiting ym. 2014, 277; Niklander 2023, 4). Fyysisten vammojen lisäksi lähisuhdeväkivalta voi aiheuttaa erilaisia psyykkisiä oireita. Lähisuhdeväkivaltaa kohdannut henkilö saattaa kokea yleisiä trauman aiheuttamia tunteita, kuten ahdistuneisuutta ja jännittyneisyyttä. (Hulkko 2011, 90; Allen 2013, 83.) Lähisuhdeväkivallan seuraukset voivat olla pitkäkestoisia ja jatkua vielä väkivaltaisesta parisuhteesta irtautumisen jälkeenkin. Väkivallan uhri saattaa kokea toivotonmuutta hyvää ja turvallista elämää kohtaan. (Väänänen 2011, 111.)

Lähisuhdeväkivallan tekijä saattaa väkivaltatilanteen jälkeen kokea syyllisyyttä ja häpeää omaa tekoaan kohtaan. Väkivallan tekijä saattaa pyrkiä lievittämään syyllisyyden tunnet-

taan oikeuttamalla väkivaltaiset tekonsa erilaisin keinoin. Esimerkiksi uhrin syyllistämisen ja vastuun siirtäminen väkivallan toteuttamisesta uhrille on yleistä lähisuhdeväkivallan yhteydessä. Väkivallan tekijä saattaa myös ajatella uhrin ansainneen väkivallan omalla käyttäytymisellään. Lisäksi on mahdollista, että lähisuhdeväkivallan tekijä kieltää tai vähättelee omaa tekoaan ja sen seurauksia. (Hulkko 2011, 90–91; Whiting ym. 2014, 280.) Lähisuhdeväkivallan tekijä saattaa siis eri keinoin pyrkiä lievittämään väkivaltatilanteen jälkeistä syyllisyyttä ja häpeää.

2.2 Lähisuhdeväkivalta yhteiskunnallisena ilmiönä

Lähisuhdeväkivalta on yhteiskunnallinen ongelma, joka kytkeytyy ihmisen yksityiselämään ja läheisiin (Husso 2003, 13). Lähisuhdeväkivaltaa esiintyy maailmanlaajuisesti kaikissa sosiaaliryhmissä (Krug ym. 2005, 109; Kytölä 2021, 17). Ajattelutapa lähisuhdeväkivallasta voi kuitenkin vaihdella kulttuurin ja paikan mukaan. Joissakin kulttuureissa väkivaltaa saatetaan pitää tietyissä tilanteissa oikeutettuna tekona naisten ja miesten perinteisiin rooleihin vedoten (Allen 2013, 28). Maailman terveysjärjestön vuoden 2002 raportin mukaan esimerkiksi Egyptin maaseudulla yli 80 prosenttia naisista hyväksyi lyömisen heitä kohtaan tietyissä tilanteissa, kuten esimerkiksi seksistä kieltäytymisen yhteydessä (Krug ym. 2005, 116).

Lähisuhdeväkivallan ilmiön tarkastelemiseen liittyy yhtenä olennaisena osana tilastot sen esiintyvyydestä. Suomessa vuonna 2023 raportoitiin lähes 9300 aikuisen joutuneen lähisuhdeväkivallan uhriksi. Uhreista 6800 oli naisia ja vajaa 2500 miehiä. Lähisuhdeväkivaltatapauksista noin puolessa väkivallan tekijänä oli uhrin nykyinen tai entinen puoliso. (Suomen virallinen tilasto 2023.) Lähisuhdeväkivaltaa on hankala tilastoida tarkasti, sillä usein vain vakavimmat väkivaltatapaukset ilmoitetaan poliisille (Piispa 2011, 27). Lisäksi lähisuhdeväkivalta tapahtuu usein yksityisissä tiloissa (Keski-Petäjä & Attila 2023b, 12), minkä vuoksi ulkopuolisilla henkilöillä ei usein ole mahdollisuutta puuttua väkivaltatilanteeseen.

Niin Suomessa kuin muuallakin maailmalla tehdään aktiivisesti toimia lähisuhdeväkivallan vähentämiseksi. Suomessa väkivaltatutkimus käynnistyi kunnolla 1990-luvulla kansainvälisten sopimusten ja painostuksen myötä. (Husso 2003, 14–15.) Vuonna 2015 Suomi ratifioi niin kutsutun Istanbulin sopimuksen, jossa Suomi on sitoutunut naisiin

kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan ehkäisemiseen ja uhrien tukemiseen (Sopimus 53/2015). Ensimmäinen Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma kohdistui erityisesti ennaltaehkäisevään työhön (Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö 2017). Tällä hetkellä voimassa on toinen toimeenpanosuunnitelma, ja sen keskeisimpänä tavoitteena on sukupuolen ja intersektionaalisuuden huomioimisen edistäminen sekä moniammatillisuuden vahvistaminen. Lisäksi keskeisenä tavoitteena on edistää naisiin kohdistuvan väkivallan tunnistamista sekä siihen puuttumista. (Riski & Viuhko 2022, 10.)

Istanbulin sopimus osoittaa, että lähisuhdeväkivaltatyössä kiinnitetään erityistä huomiota naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseen ja vähentämiseen. Lähisuhdeväkivallan historia ja tilastot huomioon ottaen onkin väistämätöntä nostaa esiin sen sukupuolittuneisuus. Aiemmin lähisuhdeväkivallan sukupuolittuneisuus nousi esiin jo sitä koskevassa käsitteessä. Esimerkiksi vuoden 2002 maailman terveysjärjestön raportissa lähisuhdeväkivallasta käytetään määritelmää ”naisiin kohdistuva väkivalta” sillä perusteella, että suurin osa lähisuhdeväkivallasta kohdistui naisiin (Krug ym. 2005, 109). Yhä edelleen naiset kohtaavat lähisuhdeväkivaltaa miehiä enemmän. Vuoden 2021 selvityksen mukaan Suomessa kolmasosa naisista ja kuudesosa miehistä on kohdannut vähintään kerran elämässään fyysistä väkivaltaa puolisonsa taholta (Keski-Petäjä & Attila 2023a, 16).

Naisten kokema väkivalta saa usein enemmän huomiota kuin miesten kokema väkivalta. Naisiin kohdistuvan väkivallan korostamisen taustalla on ajatus naisten yhteiskunnallisen aseman parantamisesta. Toisaalta myös naisten tekemä väkivalta saa usein enemmän huomiota kuin miesten tekemä väkivalta. Tämä pohjautuu feminiinisyyteen ja maskuliinisuuteen liitettyihin piirteisiin. Naiseuteen ja feminiinisyyteen liitetään usein hoiva ja empatia, kun taas miehisiin ja maskuliinisuuteen yhdistetään tyypillisesti valta ja voima. (Ronkainen 2017, 20, 23.) Miehet saattavat vähätellä tekemäänsä väkivaltaa, sillä he voivat pitää sitä maskuliinisuuteen liitettyjen normien mukaisena, vaikka se onkin lainvastaista (Husso 2003, 78). Yhteiskunnissa on usein havaittavissa yhteys lähisuhdeväkivallan hyväksymisen ja miesten valta-asemaa kannattavien asenteiden välillä (Allen 2013, 26). Lähisuhdeväkivaltaa saatetaan siis pitää naisten toteuttamana epätavanomaisempana kuin miesten toteuttamana, minkä vuoksi se saa usein enemmän huomiota.

Lähisuhdeväkivallan toteuttamiselle ei ole löydetty yksiselitteistä selitystä (Whiting ym. 2014, 277). Evoluutiopsykologisesta näkökulmasta tarkasteltuna väkivallan tekeminen voidaan nähdä jokaisessa ihmisessä olevana mahdollisuutena. Väkivaltaa tekevä ihminen

ei eroa biologialtaan väkivaltaa vastustavasta ihmisestä. Evoluutiopsykologia ei siis suoraan selitä sitä, miksi ihminen alkaa käyttäytyä väkivaltaisesti. Väkivaltaan kannustavilla kulttuurisilla ja yhteiskunnallisilla tekijöillä sen sijaan voidaan selittää väkivallan todennäköisyys eri tilanteissa. (Ronkainen 2017, 34–35.) Yhteiskunnallisten ja kulttuurillisten tekijöiden lisäksi myös yksilölliset tekijät voivat altistaa väkivaltaiselle käyttäytymiselle. Väkivallan tekemiseen altistavia yksilöllisiä tekijöitä voivat olla esimerkiksi perheen väkivaltahistoria tai alkoholin käyttö. Parisuhteessa väkivaltaan altistava tekijä voi olla esimerkiksi riitaisuus avioliitossa. (Krug ym. 2005, 119–121.)

Lähisuhdeväkivallan tekijän luonteenpiirteet saattavat olla vaihtelevia ja osittain ristiriitaisiakin. Väkivallan tekijällä voi olla epärealistisen hyviä kuvitelmia itsestään, mutta samanaikaisesti hän saattaa kokea arvottomuutta, kyvyttömyyttä ja neuvottomuutta. Yksi lähisuhdeväkivallan tekijälle tyypillinen piirre on taipumus mustasukkaisuuteen. (Hulkko 2011, 94, 96.) Väkivallan tekijän mustasukkaisuus on ollut yleinen peruste kumppaniin kohdistetulle väkivallalle jo vuosisatojen ajan (Husso 2003, 104). Mustasukkaisuutta pidetään usein parisuhteen alussa normaalina rakkauden osoituksen keinona, mutta vähitellen se saattaa muuttua puolison kontrolloimiseksi (Marttala 2011, 44). Yhteiskunnalliseksi ongelmaksi mustasukkaisuus muuttuu silloin, kun sillä aletaan perustella rikollista käyttäytymistä (Husso 2003, 102).

Parisuhteessa esiintyvä mustasukkaisuus saattaa siis olla yksi varhainen ennusmerkki tulevalle lähisuhdeväkivallalle (Murphy ym. 2012, 346). Mustasukkaisuuden lisäksi lähisuhdeväkivallan mahdollisia varhaisia ennusmerkkejä voivat olla esimerkiksi ylimitoitettu hurmaaminen ja miellyttäminen (Short ym. 2000, 278) sekä joustamattomuus ja puolison mielipiteiden kumoaminen (Charlot ym. 2025, 198). Lähisuhdeväkivallan toteuttamista saattavat ennakoida myös voimakkaat tunteenpurkaukset, mielialavaihtelut ja narsistiset piirteet (Hulkko 2011, 92–94). Lähisuhdeväkivallan ennusmerkit voivat siis olla luonteeltaan joko toista osapuolta miellyttäviä tai loukkaavia.

Lähisuhdeväkivaltaa ennustavien merkkien tunnistaminen on tärkeää, jotta vakavamman lähisuhdeväkivallan toteutuminen voidaan pyrkiä estämään. Lähisuhdeväkivallan riskiä voidaan arvioida varhaisten ennusmerkkien määrän ja niiden esiintyvyyden avulla (Charlot ym. 2025, 198). Ennusmerkkien tunnistaminen on kuitenkin hankalaa, sillä ne vaikuttavat usein normaaleilta parisuhteeseen kuuluvilta tekijöiltä. Useimmissa tilanteissa varhaisten ennusmerkkien olemassaolo tunnistetaan vasta tapahtuneen lähisuhdeväkivallan jälkeen. (Murphy ym. 2012, 346.)

Kokonaisuudessaan lähisuhdeväkivalta on yhteiskunnallinen ongelma, jolla voi olla vakavia seurauksia sen uhrille. Lähisuhdeväkivallan luonteeseen kuuluu turvallisten ja väkivaltaisten hetkien vaihtelevuus, minkä vuoksi lähisuhdeväkivallan uhri saattaa jäädä parisuhteeseen väkivallan kokemisesta huolimatta (Short ym. 2000, 276). Lähisuhdeväkivallan vähentäminen ja loppuminen ei siis voi perustua siihen, että väkivallan uhrin oletetaan poistuvan väkivaltaisesta suhteesta lähisuhdeväkivallan ilmetessä. On tärkeää kehittää aktiivisesti lähisuhdeväkivallan tekijöiden kanssa tehtävän väkivaltatyön menetelmiä, jotta lähisuhdeväkivalta on mahdollista saada vähenemään ja loppumaan tehokkaasti.

3 Motivoiva haastattelu

3.1 Motivoivan haastattelun lähtökohdat ja henki

Motivoivan haastattelun menetelmä perustuu vuonna 1983 William R. Millerin kirjoittamaan artikkeliin, jossa hän esittelee motivoivan haastattelun keskeiset periaatteet. Kyseisessä artikkelissa painotetaan asiakkaan roolia ongelmien tunnistamisessa ja niiden ratkaisemisessa. (Miller 1983, 155.) Alun perin motivoiva haastattelu kehitettiin päihdetyöhön tukemaan haitallisen päihteiden käytön lopettamista. Vähitellen motivoivan haastattelun käyttö monipuolistui ja sitä alettiin hyödyntämään muun muassa terveydenhuollossa, sosiaalityössä ja mielenterveystyössä. Motivoivaa haastattelua ryhdyttiin käyttämään haitallisten toimintamallien rajoittamisen lisäksi myös positiivisten muutosten edistämisen tueksi. (Miller & Rollnick 2023, 5.) Nykyisin motivoivaa haastattelua käytetään myös esimerkiksi lähisuhdeväkivaltatyössä (Payne 2020, 139).

Motivoivaa haastattelua käytetään siis monilla eri aloilla haitallisten käyttäytymismallien hillitsemiseksi ja positiivisten muutosten edistämiseksi. Motivoivaa haastattelua on kehitetty vuosikymmenten ajan, mutta sen peruseriaatteet ovat pysyneet samana alusta alkaen (Frey ym. 2021, 690). Motivoivan haastattelun lähtökohtana on ajatus siitä, että asiakas määrittelee itse haluamansa muutokset. Työntekijä yhteistyössä asiakkaan kanssa herättelee asiakkaan sisäisen motivaation, jotta muutos on mahdollista saavuttaa. Motivoiva haastattelu on asiakaslähtöinen menetelmä, jossa asiakas kohdataan ihmisenä vahvuuksineen ja arvoineen. Myös työntekijä nähdään todellisena ihmisenä viranomaisen sijaan. (Miller & Rollnick 2023, 5–6, 16.)

Motivoiva haastattelu pohjautuu siis ennen kaikkea ihmislähtöiseen vuorovaikutukseen. Asiakkaan inhimillinen kohtaaminen on yksi sosiaalityön keskeinen eettinen periaate (IFSW 2018). Näin ollen motivoiva haastattelu on lähtökohdaltaan linjassa sosiaalityön eettisen periaatteen kanssa. Myös monet muut motivoivan haastattelun käytännöt ja periaatteet ovat yhdenmukaisia sosiaalityön arvojen, eettisten periaatteiden ja käytäntöjen kanssa. Motivoivassa haastattelussa työskennellään usein heikommassa asemassa olevien ihmisten kanssa, mikä on tyypillistä myös sosiaalityölle. Lisäksi motivoivassa haastattelussa korostetaan asiakkaan osallisuuden ja itsemääräämisoikeuden toteutumista. (Hoh-

man 2021, 10.) Myös sosiaalityössä osallisuus ja itsemääräämisoikeus ovat keskeisiä eettisiä periaatteita (IFSW 2018). Motivoiva haastattelu ja sosiaalityö tavoittelevat molemmat myös ihmisen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämistä (Payne 2020, 137).

Motivoivan haastattelun käytännön prosessi pohjautuu motivoivan haastattelun hengen perustalle, johon kuuluu työntekijän ymmärrys roolistaan auttajana. Työntekijän tulee välttää ajattelemasta itseään asiakkaan ongelmien ratkojana, sillä se kumoaa asiakasläh-töisyyden toteutumisen. Sen sijaan motivoivan haastattelun henki ohjaa työntekijää olemaan avoin, rauhallinen ja myötätuntoinen. Motivoivan haastattelun hengen muodostavat kumppanuus (*partnership*), hyväksyntä (*acceptance*), myötätunto (*compassion*) ja voimaantumisen (*empowerment*). Mikäli nämä lähtökohdat eivät toteudu, jää motivoivan haastattelun prosessi puutteelliseksi. (Miller & Rollnick 2023, 6–7.)

Kumppanuuden perustana on motivoivan haastattelun toteuttaminen yhteistyössä asiakkaan kanssa (Payne 2020, 145). Motivoivaa haastattelua toteutettaessa sekä työntekijällä että asiakkaalla on asiantuntijuutta aiheesta, johon asiakas hakee apua. Työntekijällä asiantuntijuutta on ammattinsa puolesta, kun taas asiakkaalle asiantuntijuutta on kertynyt elämäkokemuksen myötä. Mikäli asiakkaan esittämä muutoskohde liittyy hänen käytöksensä tai elämäntapaansa, on asiakas käsiteltävän aiheen paras asiantuntija. Yhteistyö on kuitenkin tärkeää, jotta sekä työntekijä että asiakas voivat tuoda omat vahvuutensa ja asiantuntijuutensa osaksi työskentelyä. (Miller & Rollnick 2023, 7–8.)

Ammattilaisen osoittama hyväksyntä on edellytys asiakkaan muutoshalun kehittymiselle. Mikäli asiakas ei koe tulevansa hyväksytyksi sellaisena kuin hän on, saattaa hän pyrkiä ansaitsemaan työntekijältä arvostusta ja kunnioitusta, mikä hidastaa muutosprosessin käynnistymistä. Asiakkaan muutosprosessi voi alkaa, kun asiakas kokee hyväksyntää työntekijän taholta. Hyväksynnän osoittaminen ei edellytä työntekijältä asiakkaan mieliteisiin samaistumista tai niiden sallimista, vaan hyväksynnällä tarkoitetaan asiakkaan yksilöllisten kokemusten ymmärtämistä. (Mt., 8.) Työntekijä voi osoittaa asiakkaalle hyväksyntää empatian ja refleктоivan kuuntelemisen kautta (Hohman 2021, 9).

Motivoivan haastattelun menetelmän henkeen kuuluu keskeisenä osana myös myötätunnon osoittaminen. Motivoivassa haastattelussa myötätunnolla tarkoitetaan työntekijän sitoutumista hyväntahtoisuuteen ja asiakkaan hyvinvoinnin edistämiseen. Myötätunnon ilmaiseminen ei vaadi säälän tuntemista asiakasta tai hänen tilannettaan kohtaan (Miller &

Rollnick 2023, 8.) Työntekijä voi ilmaista myötätuntoa osoittamalla kiinnostusta yhteistyötä ja asiakkaan asettamien tavoitteiden edistämistä kohtaan (Payne 2020, 145). Motivoivassa haastattelussa työntekijän tulisi siis pyrkiä edistämään asiakkaan hyvinvointia asiakkaan asettamien tavoitteiden mukaisesti.

Voimaantumisella tarkoitetaan motivoivassa haastattelussa ihmisen tukemista omien vahvuuksien tunnistamiseen ja niiden hyödyntämiseen. Motivoiva haastattelu pohjautuu ajatukseen, että ihmisellä on jo kaikki muutokseen tarvittavat resurssit, ja ne tulee vain tuoda esiin. Työntekijän tehtävänä on ohjata asiakasta löytämään omat sisäiset voimavaroinsa, eli työntekijän ei tule pyrkiä täydentämään asiakkaan puutteita. Motivoivassa haastattelussa asiakkaalle annetaan tilaa tehdä omia päätöksiä. Voimaantumisen lähtökohta vahvistaa motivoivan haastattelun keskeisintä periaatetta, asiakkaan autonomian kunnioittamista. (Miller & Rollnick 2023, 9–10.) Kokonaisuudessaan kaikki motivoivan haastattelun hengen lähtökohdat kunnioittavat asiakkaan asiantuntijuutta ja itsemääräämisoikeutta.

3.2 Motivoivan haastattelun prosessi

Motivoivan haastattelun prosessiin kuuluu neljä eri vaihetta. Nämä vaiheet ovat sitoutuminen (*engaging*), fokusointi (*focusing*), esiin kutsuminen (*evoking*) ja suunnitteleminen (*planning*). Käytännön prosessissa työskentely alkaa sitoutumisesta ja päättyy suunnittelemiseen fokusoinnin ja esiin kutsumisen vaiheiden kautta. Prosessin vaiheet eivät kuitenkaan etene täsmällisesti järjestyksessä, vaan ne toteutuvat osittain samanaikaisesti. Prosessin eri vaiheisiin saatetaan myös palata useamman kerran motivoivan haastattelun aikana. (Miller & Rollnick 2023, 20–22.) Motivoivaa haastattelua on kuitenkin lähtökohdaisesti tärkeää suorittaa vaihe vaiheelta, jotta asiakas voi vähitellen valmistautua suunnittelemaan tulevaa muutosta (Rosengren 2017, 49).

Motivoivan haastattelun prosessi alkaa sitoutumisen vaiheesta. Sitoutuminen voidaan nähdä jatkuvana vaiheena läpi motivoivan haastattelun prosessin, sillä se vahvistuu vähitellen tapaamisten edetessä. Sitoutumisen vaiheessa työntekijä ja asiakas pyrkivät muodostamaan yhteistyökykyisen ja luottamuksellisen suhteen. Työntekijältä luottamukselli-

sen suhteen rakentaminen edellyttää empaattista kuuntelemista, sillä se vahvistaa hyväksyvän ilmapiirin muodostamista. Luottamuksellinen ja yhteistyökykyinen suhde edistää asetettujen tavoitteiden saavuttamista. (Miller & Rollnick 2023, 22–23, 52.) Sitoutumisen vaiheessa työntekijä ja asiakas suunnittelevat tulevaa työskentelyä, jotta se olisi selkeästi organisoitua. Prosessin alkuvaiheessa työntekijä myös kuuntelee asiakasta ja kerää asiakkaan puheiden pohjalta tarpeellista tietoa myöhempää työskentelyä varten. (Payne 2020, 11.)

Fokusoinnin vaiheessa työntekijä ja asiakas pohtivat yhdessä työskentelyn tavoitteita. Motivoivassa haastattelussa tavoitteet voivat kohdistua jonkin tietyn käyttäytymismallin muuttamiseen, laajempaan käyttäytymisen muutokseen tai johonkin aivan muuhun kuin käyttäytymiseen. Tavoitteita voi myös olla useampia. Keskeistä on, että asiakas määrittelee itse tavoitteensa, sillä työntekijän tehtävä fokusoinnin vaiheessa on lähinnä rohkaista asiakasta muutokseen. (Miller & Rollnick 2023, 23–24, 70.) Työntekijä voi kuitenkin auttaa asiakasta työstettävien aiheiden pohtimisessa. Työntekijä voi esimerkiksi antaa asiakkaalle konkreettisen listan elämän eri osa-alueista, jotta asiakas voi listan avulla tunnistaa tarpeelliset muutoskohteet. Kun muutoskohteet ovat tiedossa, voivat asiakas ja työntekijä aloittaa työstettävään aiheeseen perehtymisen. (Payne 2020, 140.)

Fokusoinnin jälkeen asiakas ja työntekijä siirtyvät esiin kutsumisen vaiheeseen, jossa tarkoituksena on pohtia syitä ja perusteluita muutokseen ryhtymiselle. Esiin kutsumisen vaihe saattaa olla työläs, sillä usein muutoksen alkuvaiheeseen liittyy ambivalenssi, eli muutosta harkitseva ihminen pohtii syitä sekä muutoksen puolesta että sitä vastaan. (Miller & Rollnick 2023, 10, 16, 24.) Asiakkaan näkökulmasta sekä muutokseen ryhtymiseen että nykytilaan jäämiseen saattaa liittyä hyviä ja huonoja puolia. Joskus molemmat vaihtoehdot saattavat myös olla samanaikaisesti epäsuotuisia tai suotuisia. (Zuckoff ym. 2015, 14, 22.) Muutokseen ryhtyminen saattaa olla hankalaa, mikäli vaihtoehdoista kumpikaan ei ole selkeästi parempi kuin toinen.

Ambivalenssi voidaan pyrkiä ratkaisemaan käymällä keskusteluita muutoksen tuomista eduista ja haitoista. Motivoivassa haastattelussa työntekijä toimii auttajan roolissa, mikä saattaa herättää työntekijässä halun korjata asiakkaan tilanne. Työntekijä saattaa esimerkiksi kannustaa asiakasta tavoittelemaan työntekijän tärkeäksi kokemia muutoksia. Toiminnallaan työntekijä tavoittelee asiakkaan etua, mutta johdatteleva toiminta voi saada asiakkaan vastustamaan muutosta sekä puolustamaan toimintaansa muutosta vastaan.

Työntekijän tulisi siis lähinnä herätellä asiakkaan omia toivomuksia, arvoja ja syitä muutokselle. (Miller & Rollnick 2023, 16–20.) Esiin kutsumisen vaiheessa on tärkeää, että työntekijä kuuntelee ristiriitoja pohtivaa asiakasta. Asiakas saattaa olla epävarma kyvyistään ja mahdollisuuksistaan, jolloin työntekijän tulee ottaa aktiivinen rooli asiakkaan itsetunnon vahvistamisessa. (Payne 2020, 142.)

Esiin kutsumisen vaiheessa työntekijän tavoitteena on siis saada asiakas motivoitumaan asiakkaan määrittelemien muutosten saavuttamiseen. Työntekijä voi vaikuttaa asiakkaan motivaatioon vahvistamalla asiakkaan muutospuhetta (Miller & Rollnick 2023, 24–25). Motivoivassa haastattelussa asiakkaan puhe muutoksesta voidaan jakaa muutospuheeseen (*change talk*) ja ylläpitävään puheeseen (*sustain talk*). Muutospuheessa asiakas esittää myönteisiä sanoituksia muutoksesta ja kielteisiä sanoituksia vallitsevasta tilanteesta. Ylläpitävässä puheessa puolestaan esiintyy myönteisiä näkemyksiä vallitsevasta tilanteesta ja kielteisiä näkemyksiä muutoksesta. (Frey ym. 2021, 692.)

Puheet muutoksesta voidaan jakaa valmistavaan puheeseen (*preparatory talk*) ja toimintaan tähtäävään puheeseen (*mobilizing talk*). Valmistavassa puheessa esiintyy ilmaisuja toiveista, kyvyistä, syistä ja tarpeista. Ilmaisut voivat viitata joko muutoksen toteuttamiseen tai nykytilan säilyttämiseen. Toimintaan tähtäävässä puheessa voi puolestaan esiintyä ilmaisuja muutokseen sitoutumisesta ja muutoksen aloittamisesta. Toisaalta toimintaan tähtäävä puhe voi olla myös puhetta nykytilan säilyttämisestä ja sen hyväksymisestä. (Miller & Rollnick 2023, 84–88.) Toimintaan tähtäävä puhe ilmaisee siis aikomusta toimia, kun taas valmistava puhe keskittyy valinnan tekemiseen (Zuckoff ym. 2015, 88).

Työntekijän rooli asiakkaan muutospuheen vahvistamisessa koostuu osallistumisesta, kutsumisesta ja vahvistamisesta. Osallistumisen vaiheessa työntekijän tulee kuunnella huolellisesti asiakkaan puhetta, jotta hän voi tunnistaa puheesta muutokseen viittaavat ilmaisut. Kutsumisen vaiheessa työntekijä pyrkii esimerkiksi suorien kysymysten tai reflektoidun kuuntelemisen kautta ohjaamaan asiakasta ilmaisemaan muutospuhetta. Kun asiakas ilmaisee muutospuhetta, tulee työntekijä vahvistaa asiakkaan puhetta. (Miller & Rollnick 2023, 89–96.) Muutospuheen herättelemisen ei aina tapahdu helposti, sillä joskus ristiriitoja ratkaisevalla asiakkaalla saattaa olla pyrkimys väitellä työntekijän kanssa. Väittelytilanteissa työntekijän tulee pysyä rauhallisena, jotta asiakas voi jatkaa muutospuheen ilmaisemista. (Payne 2020, 142.)

Motivoivan haastattelun prosessissa esiin kutsumisen vaihe on edellytys suunnitteluvaiheeseen siirtymiselle, sillä ennen muutoksen suunnittelua asiakkaan on löydettävä syy

muutokselle (Miller & Rollnick 2023, 115). Kun asiakkaan puheessa on esiintynyt riittävästi muutospuhetta, tulee työntekijän esittää keskeisiä kysymyksiä asiakkaan toiveista. Mikäli asiakas ei osaa antaa vastauksia kysymyksiin, tulee esiin kutsumisen vaihetta vielä jatkaa. Esiin kutsumisen vaiheessa työntekijä tekee yhteenvetoja asiakkaan muutospuheesta, sillä yhteenvetojen avulla työntekijä voi vähitellen tukea asiakasta siirtymään kohti suunnitteluvaihetta. (Payne 2020, 140.)

Muutoksen suunnitteluvaiheessa asiakkaalla on tiedossa syyt muutokselle, ja sen myötä asiakas on motivoitunut muutokseen. Suunnitteluvaiheessa työntekijä ja asiakas pohtivat yhdessä muutoksen saavuttamisen keinoja. Muutoksen saavuttaminen edellyttää suunnitelmaa, jonka asiakas on hyväksynyt. Suunnittelemisen on motivoivan haastattelun viimeinen vaihe, mutta prosessi ei kuitenkaan pääty heti suunnitelman valmistuttua. Motivoivan haastattelun lopulla työntekijän tehtävänä on tukea asiakasta suunnitelman toteuttamisessa. (Miller & Rollnick 2023, 25–26.) Motivoivan haastattelun prosessi alkaa siis sitoutumisen vaiheesta ja etenee vähitellen muutoksen suunnitteluvaiheeseen, jonka jälkeen asiakkaan on mahdollista tavoitella asettamiensa tavoitteiden saavuttamista.

3.3 Vuorovaikutustaidot motivoivassa haastattelussa

Motivoivassa haastattelussa asiakkaan ja ammattilaisen välinen vuorovaikutus on keskeisessä osassa. Motivoivaa haastattelua voidaankin luonnehtia ammatillisiin vuorovaikutustaitoihin pohjautuvaksi auttamistyöksi. (Klonek & Kauffeld 2015, 117–118.) Motivoivalle haastattelulle on määritelty tietyt vuorovaikutustaidot, joiden mukaisesti keskustelua tulisi toteuttaa. Vuorovaikutustaidot koostuvat avointen kysymysten käyttämisestä, asiakkaan vahvistamisesta, heijastavasta kuuntelemisesta sekä yhteenvetojen tekemisestä. Taitoja sovelletaan usein samanaikaisesti ja ne ovat käytössä motivoivan haastattelun prosessin jokaisessa vaiheessa. (Miller & Rollnick 2023, 60, 63.)

Avoimia kysymyksiä käyttämällä asiakkaan ja työntekijän välinen keskustelu voi tarkentua, sillä ne mahdollistavat monenlaisten vastausten antamisen. Työntekijän tulisi kysyä kysymyksiä yksi kerrallaan sekä välttää “miksi” -alkuisten kysymysten käyttöä. (Payne 2020, 141.) Avointen kysymysten vastakohtana ovat suljetut kysymykset, ja niitä käytetään, kun asiakkaalta halutaan saada täsmällinen tieto tietystä aiheesta. Suljettujen kysymysten käyttäminen asettaa asiakkaan passiivisempaan rooliin kuin avointen kysymysten

käyttäminen. Motivoivassa haastattelussa käsitellään asiakkaan elämään ja toimintaan liittyviä muutoksia, minkä vuoksi asiakas on tärkeää ottaa aktiivisesti keskusteluun mukaan avoimia kysymyksiä käyttämällä. (Miller & Rollnick 2023, 60.)

Motivoivaan haastatteluun kuuluu asiakkaan vahvistaminen yhtenä olennaisena osana. Asiakkaan vahvistaminen pohjautuu työntekijän toiveikkaaseen asenteeseen asiakkaan haasteita kohtaan (Payne 2020, 141). Asiakkaan vahvistamisella pyritään tukemaan asiakkaan myönteisiä piirteitä. Vahvistaminen voi olla yksinkertaista (*simple*) tai kompleksista (*complex*). Yksinkertainen vahvistaminen kohdistuu johonkin tiettyyn asiakkaan esittämään yksityiskohtaan. Kompleksinen vahvistaminen puolestaan liittyy asiakkaan pysyvään vahvuuteen tai ihailtavaan ominaisuuteen. Käytännössä työntekijä voi osoittaa asiakkaan vahvistamista esimerkiksi arvostavalla kommentoimisella ja huomioimisella. Vahvistamisen myötä asiakas havaitsee, että työntekijä tunnistaa hänen vahvuutensa ja myönteiset ominaisuutensa. (Miller & Rollnick 2023, 61–62.)

Motivoivan haastattelun onnistumisen kannalta on tärkeää, että työntekijä hallitsee hyvät kuuntelutaidot. Haastatteluprosessissa asiakkaan puhe on keskiössä, minkä vuoksi kuunteleminen on työntekijän keskeisin tehtävä. Kuunteleminen voidaan jakaa aktiiviseen ja passiiviseen kuuntelemiseen. Aktiivisessa kuuntelemisessä työntekijä ilmaisee kuuntelemista sanallisesti, kun taas passiivisessa kuuntelemisessä huomio osoitetaan sanattomasti. (Klonek & Kauffeld 2015, 119.) Motivoivassa haastattelussa heijastava kuunteleminen on tärkeä osa hyviä kuuntelutaitoja. Heijastava kuunteleminen voidaan jakaa yksinkertaiseen (*simple*) ja kompleksiseen (*complex*) heijastamiseen. (Miller & Rollnick 2023, 57.)

Yksinkertainen heijastaminen on toteamusten tekemistä asiakkaan puheiden pohjalta. Toteamukset ovat asiakkaan vastausten mukaisia ja niitä voidaan muodostaa esimerkiksi eri synonyymeja käyttäen. Yksinkertaisessa heijastuksessa asiakkaan puheita ei siis täydennetä. Kompleksisessa heijastamisessa työntekijä voi sen sijaan sisällyttää toteamuksiin esimerkiksi arvauksia asiakkaan puheiden pohjalta. Kun työntekijä esittää arvauksen, tarttuu asiakas siihen usein seuraavassa vastauksessaan. Kompleksinen heijastaminen voi työntekijän esittämien arvausten myötä viedä keskustelun nopeasti uusiin aiheisiin. (Mt., 57–58.) Heijastava kuunteleminen voi olla myös vahvistettua (*amplified*) tai kaksipuolista (*double-sided*). Vahvistetun heijastamisen avulla työntekijä voi suurennella asiakkaan esittämiä ilmaisuja, jotta asiakas tunnistaa liioitelleensa aiemmissa puheissaan. Kaksipuolinen heijastaminen puolestaan mahdollistaa asiakkaan puheissa esiintyvien epäselvyyksien tarkastelun. (Payne 2020, 141.)

Heijastava kuunteleminen on siis tärkeä osa motivoivaa haastattelua, sillä sen avulla asiakas voi saada paremman käsityksen puheestaan sekä oivaltaa uusia asioita. Työntekijän tulee koota yhteen asiakkaan puheita, kun muutospuhetta on tapahtunut riittävästi. Yhteenvedolla työntekijä voi tuoda esiin myönteisiä asiakkaan esittämiä asioita, ja siten samalla vahvistaa asiakasta. Yhteenvedot osoittavat asiakkaalle, että työntekijä on kokenut asiakkaan puheet merkityksellisinä. Työntekijä voi tehdä yhteenvedoja keskusteluiden välissä ja lopussa. (Miller & Rollnick 2023, 62–63.) Yhteenvedojen avulla keskustelua voidaan myös tarvittaessa johdatella uuteen aiheeseen (Payne 2020, 141). Kokonaisuudessaan motivoivalle haastattelulle on siis määritelty tietyt vuorovaikutustaidot, joiden hallitseminen edistää prosessin onnistunutta toteuttamista.

4 Tutkimuksen toteuttaminen

4.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Tutkimukseni on laadullinen tutkimus, jossa tarkastelen systemaattista kirjallisuuskatsausta hyödyntäen motivoivan haastattelun käyttöä lähisuhdeväkivaltatyössä. Käsittelen tutkimuksessani lähisuhdeväkivaltatyötä, joka on kohdennettu lähisuhdeväkivallan tekijöille lähisuhdeväkivallan lopettamisen tukemiseksi. Tutkimustehtävänäni on selvittää, edistääkö motivoivan haastattelun käyttö lähisuhdeväkivaltatyössä lähisuhdeväkivallan vähenemistä. Lähestyn tutkimustehtävääni tarkastelemalla motivoivan haastattelun vaikutusta väkivaltatyön tehokkuuden lisäämiseen. Väkivaltatyön menetelmien tehokkuuden arviointi on ollut jo pitkään keskeinen osa lähisuhdeväkivallan vähenemisen tarkastelua (Kistenmacher & Weiss 2008, 558).

Lähisuhdeväkivaltatyön tehokkuuteen vaikuttavat useat eri tekijät, kuten asiakkaan muutosvalmius, istuntoihin osallistuminen, aktiivinen työskentely, kotitehtävien tekeminen sekä yhteistyö asiakkaan ja ammattilaisen välillä (Musser ym. 2008, 539). Tarkastelen tutkimuksessani motivoivan haastattelun vaikutusta väkivallan tekijän muutosvalmiuden vahvistamiseen ja työskentelyyn sitoutumiseen. Lähestyn työskentelyyn sitoutumista osallistumisen, aktiivisuuden ja yhteistyön näkökulmista. Selvitettyäni motivoivan haastattelun vaikutuksen työskentelyn tehokkuuden lisäämiseen, tarkastelen henkisen ja fyysisen lähisuhdeväkivallan jatkumista työskentelyn päättymisen jälkeen. Lähestyn tutkimustehtävääni seuraavien tutkimuskysymysten kautta:

1. Miten motivoivan haastattelun käyttö vaikuttaa väkivallan tekijän muutosvalmiuteen?
2. Minkälainen vaikutus motivoivan haastattelun käytöllä väkivaltatyössä on työskentelyyn sitoutumiseen?
3. Minkälainen vaikutus motivoivan haastattelun käytöllä väkivaltatyössä on lähisuhdeväkivallan jatkumiseen työskentelyn päättymisen jälkeen?

4.2 Systemaattinen kirjallisuuskatsaus tutkimusmetodina

Tutkielmani tutkimusmetodina käytän systemaattista kirjallisuuskatsausta, joten tutkimusaineistoni muodostuu aiemmista tutkimuksista. Kirjallisuuskatsauksella tuotetaan uusia tutkimustuloksia aineistoja käsittelemällä ja tiivistämällä. (Salminen 2023, 3–4.) Kirjallisuuskatsaus mahdollistaa olemassa olevan tutkimustiedon havainnoinnin, arvioinnin, tulkitsemisen ja yhdistämisen. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus on yksi kirjallisuuskatsauksien yleisimmistä muodoista narratiivisen kirjallisuuskatsauksen, integratiivisen kirjallisuuskatsauksen ja meta-analyysin ohella. (Vilkkä 2023, 11, 19.) Jokainen kirjallisuuskatsauksen muoto sisältää tiettyjä ominaisuuksia ja vahvuuksia, joiden avulla teoriaa pyritään vahvistamaan (Fan ym. 2022, 172).

Systemaattiselle kirjallisuuskatsaukselle ominaista on kurinalaisuus, läpinäkyvyys ja toistettavuus. Kurinalaisuus ohjaa tekemään johdonmukaista, tarkkaa ja toistettavaa tutkimusta. Läpinäkyvyys puolestaan takaa puolueettoman aineistonhaun toteutumisen. (Mt., 174–176.) Tutkimuksen läpinäkyvyyden ja toistettavuuden toteutuminen edellyttää tutkimusprosessin yksityiskohtaista kuvailua. Tutkijan tulee tuoda aineistonhakuprosessi sekä siinä käytetyt valintakriteerit lukijoiden nähtäville. Lisäksi tutkijan tulee perustella esimerkiksi hakusanojen valintaan vaikuttaneet tekijät. (Vilkkä 2023, 13.) Kokonaisuudessaan kirjallisuuskatsauksen tulee olla systemaattinen, täsmällinen ja toistettavissa oleva (Salminen 2023, 33).

Systemaattinen kirjallisuuskatsaus toteutetaan ennalta määritellyn protokollan mukaisesti. Järjestelmälliset menettelytavat ohjaavat saavuttamaan puolueettomia ja uskottavia tuloksia. Kirjallisuuskatsauksen tekeminen alkaa aiheen ja tutkimuskysymysten määrittelystä, jonka jälkeen tutkija toteuttaa aineistonhaun ennalta määriteltujen hakusanojen mukaisesti. (Vilkkä 2023, 16, 27, 39.) Huolellisesti määritellyt tutkimuskysymykset ovat yksi systemaattisen kirjallisuuskatsauksen keskeisistä piirteistä (Fan ym. 2022, 174). Systemaattista kirjallisuuskatsausta toteuttaessa tutkijan tulee myös määritellä aineistonhauille sisäänotto- ja ulossulkukriteerit, sillä ne ohjaavat tutkimukseen sisällytettävien aineistojen valintaa (Vilkkä 2023, 38–39, 74). Aineistojen tarkka seulominen ennalta määriteltujen kriteerien mukaisesti on keskeinen osa systemaattisen kirjallisuuskatsauksen toteuttamista. Aineiston seulomisella pyritään vahvistamaan aineistojen keskinäistä loogisuutta sekä tutkimuksen uskottavuutta. (Salminen 2023, 17.)

Päädyin tekemään tutkimukseni kirjallisuuskatsauksena, sillä tutkimusaiheeseen perehtyessäni kävi ilmi, ettei motivoiva haastattelu ole vakiintunut menetelmä suomalaisessa väkivaltatyössä. Aineiston kerääminen itse esimerkiksi haastattelujen tai kyselylomakkeiden avulla olisi siis ollut haastavaa, ellei jopa mahdotonta. Kansainvälisesti aihetta on tutkittu yli vuosikymmenen ajan, minkä myötä kirjallisuuskatsaus tuntui luontevalta tutkimusmenetelmältä tutkimukseeni. Kirjallisuuskatsaustyypeistä koin systemaattisen kirjallisuuskatsauksen vastaavan parhaiten toiveitani tehdä tarkkaa ja systemaattista tutkimusta. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla voin valita aineistooni laadukkaita tieteellisiä julkaisuja, joiden pohjalta voin muodostaa tiivistelmän aiemmista tutkimustuloksista sekä tehdä niihin perustuvia johtopäätöksiä.

4.3 Aineiston kerääminen

Aloitin aineistonhakuprosessin pohtimalla tutkimusaiheeseeni liittyviä käsitteitä, jotta pystyin kartoittamaan aihetta käsittelevien kansainvälisten ja suomalaisten artikkelien saatavuutta. Toteutin ProQuestin ja LUC-Finnan tietokantoihin useita koehakuja käyttäen monipuolisesti tutkimusaiheeseeni kytkeytyviä hakusanoja. Motivoivaan haastatteluun liittyvää kansainvälistä aineistoa etsin käyttämällä hakutermejä ”motivational interview”, ”motivational interviewing” ja ”motivation”. Koehakujen aikana huomasin, että hakusana ”motivation” tuotti runsaasti artikkeleita, joissa ei käsitelty lainkaan motivoivaa haastattelua, joten päätin jättää kyseisen hakusanan pois varsinaisesta hakulausekkeestani.

Lähisuhdeväkivaltaa koskevaa kansainvälistä aineistoa hain koehakujen aikana käyttämällä hakusanoja ”intimate partner violence”, ”intimate partner abuse”, ”domestic violence” ja ”domestic abuse”. Hakusana ”domestic abuse” johti useisiin tutkimuksiin, joissa väkivallan kohteena oli joku muu perheenjäsen kuin puoliso. Päätin poistaa kyseisen hakusanan hakulausekkeestani ja aloin kartoittamaan tarkemmin aihettani kuvastavia hakusanoja. Toteutin useita koehakuja käyttäen erilaisia englanninkielisiä väkivallan tekijään viittaavia termejä. Hakusanan ”batterer” avulla löysin lisää tutkimusaiheeseeni liittyviä tutkimuksia, joten päätin lisätä hakusanan hakulausekkeeseeni.

Toteutin LUC-Finnan tietokantaan koehakuja myös suomenkielisillä hakulausekkeilla kartoittaakseni suomenkielisen tutkimusaineiston saatavuuden. Ensimmäisen koehaun

tein käyttämällä hakusanoja ”motivoiva haastattelu”, ”lähisuhdeväkivalta” ja ”parisuhdeväkivalta”. Kyseinen hakulauseke tuotti yhden tuloksen, joka oli kirja. Tavoitteena minulla oli löytää suomenkielisiä tieteellisiä artikkeleita, joten päätin laajentaa hakulausekettani. Lisäsin muodostamaani hakulausekkeeseen hakusanat ”motivaatio” ja ”perheväkivalta”, jonka seurauksena haku tuotti kolme kirjaa, mutta ei vielääkään yhtään tieteellistä artikkelia. Päätin toteuttaa myös ProQuestin tietokantaan vastaavanlaisen haun, mutta hakulausekettani vastaavia tuloksia ei tullut lainkaan. Koehakuja tehdessäni määrittelin rajauksen ainoastaan hakutermeihin liittyen, mikä antoi laajan mahdollisuuden suomenkielisen aineiston löytymiselle. Pystyin päättämään, että en tulisi löytämään suomenkielistä aineistoa varsinaisessa aineistonhaussa, sillä siinä aineistoa rajataan yhä tarkempia sisäänottokriteereitä noudattaen.

Koehakujen aikana hain myös kansainvälisiä artikkeleita ilman tarkkoja rajoituksia. Koehakujen rajoituksina käytin määrittelemiäni hakusanoja, joiden tuli löytyä mistä tahansa osasta tutkimuksen tekstiä. Lisäksi rajasin aineistotyyppiä artikkelit ja kieleksi englannin. Hakulausekkeeni tuottivat ProQuestissa yli 900 tulosta ja LUC-Finnassa yli 3000 tulosta. Hakulausekettani vastaavia artikkeleita tuli siis runsaasti, minkä vuoksi aloin pohdittamaan tarkempien aineiston valintaa ohjaavien sisäänotto- ja ulossulkukriteerien määrittämistä ennen varsinaisen aineistonhaun toteuttamista. Päätin tehdä rajoituksia liittyen julkaisuajankohtaan, kieleen, vertaisarviointiin, aineistotyyppiin, tieteelliseen julkaisutyyppiin, tekstin saatavuuteen sekä tekstin sisältöön ja näkökulmaan liittyen. Aineiston sisäänotto- ja ulossulkukriteerit esitän kuviossa 1.

Kuvio 1. Aineiston sisäänotto- ja ulossulkukriteerit

Sisäänottokriteerit	Ulossulkukriteerit
Julkaistu ajanjaksolla 1.1.2008-1.2.2025	Julkaistu muuna ajanjaksona
Kielenä englanti tai suomi	Jokin muu kieli
Vertaisarvioitu julkaisu	Ei-vertaisarvioitu julkaisu
Aineistotyyppinä artikkeli	Jokin muu aineistotyyppi
Tieteellinen alkuperäistutkimus	Kirjallisuuskatsaus
Maksuttomat artikkelit	Maksulliset artikkelit
Koko teksti saatavilla Lapin yliopiston kirjaston tietokannoista	Vain otsikko tai tiivistelmä saatavilla Lapin yliopiston kirjaston tietokannoista
Tutkimuskohteena lähisuhdeväkivallan tekijä	Tutkimuskohteena lähisuhdeväkivallan uhri
Lähisuhdeväkivalta kohdistuu nykyiseen tai entiseen puolisoon	Lähisuhdeväkivalta kohdistuu johonkin muuhun läheiseen

Päätin rajata tutkimusten julkaisuajanjakson vuosien 2008 ja 2025 välille, sillä kyseiselle ajanjaksolle sijoittuu suurin osa lähisuhdeväkivaltatyön kontekstissa tehdyistä motivoivan haastattelun tutkimuksista. Koehakuja tehdessäni havaitsin, että ensimmäiset aihetta käsittelevät tutkimukset ovat peräisin 2000-luvun alkupuolelta. Tutkimusten määrä alkoi kasvaa huomattavasti vuonna 2008, jonka jälkeen julkaisumäärä on jatkunut melko tasaisena vuoteen 2025 saakka. Päätin rajata julkaisuajankohdan päivän tarkkuudella, jotta pystyin varmistumaan eri tietokantoihin toteuttamieni aineistonhakujen yhdenmukaisuudesta.

Rajasin artikkelit kohdistumaan suomenkielisiin ja englanninkielisiin artikkeleihin. Koehakujen aikana havaitsin, ettei tutkimusaiheittani käsitteleviä suomenkielisiä artikkeleita ole saatavilla, mutta päätin varalta jättää mahdollisuuden niiden löytymiselle avoimeksi. Kirjallisuuskatsauksessa tutkijan on tarkoitus luoda tiivistelmä valitsemansa aiheen tutkimusten keskeisestä sisällöstä (Salminen 2023, 15). Tutkimusta tehdessä tutkijan tulee siis varmistua siitä, että kirjallisuuskatsaus vastaa sisällöltään alkuperäisiä tutkimuksia. Koen minun kielitaitoni olevan riittävä vain suomenkielisen tai englanninkielisen aineiston sisäistämiseen, joten asetin nämä kielet aineiston valintaa ohjaaviksi sisäänottokriteereiksi. On mahdollista, että artikkelien julkaisukielen laajentaminen muihin kieliin olisi lisännyt relevanttien aineistojen määrää. Pidän kuitenkin tärkeänä varmistua aineiston laadukkaasta käytöstä, minkä vuoksi en pyrkinyt lisäämään aineiston määrää eri kieliä käyttämällä.

Määrittelin aineiston valintaa ohjaavaksi sisäänottokriteeriksi myös tieteelliset vertaisarvioidut artikkelit, jotta pystyin toteuttamaan systemaattisen kirjallisuuskatsauksen laadukkaan tieteellisen aineiston pohjalta. Lisäksi rajasin artikkelit käsittelemään motivoivaa haastattelua lähisuhdeväkivallan tekijän näkökulmasta sekä rajasin lähisuhdeväkivallan koskemaan nykyiseen tai entiseen puolisoon kohdistuvaa väkivaltaa. Sisältöön liittyvät rajaukset tein sen vuoksi, että pystyisin artikkelien pohjalta vastaamaan tutkimuskysymyksiini sekä ratkaisemaan tutkimustehtäväni.

Kun olin määritellyt aineiston sisäänotto- ja ulossulkukriteerit, lähdin toteuttamaan lopullisen aineistonhaun. Varsinaiset aineistonhaut toteutin ProQuestin, EBSCO Academic Search Eliten, Scopusin ja LUC-Finnan tietokannoissa. Päädyin tekemään aineistonhaut neljässä eri tietokannassa, jotta pystyn varmistumaan aineistojen luotettavuudesta ja laadusta. Lisäksi useamman tietokannan käyttö lisäsi mahdollisuutta laajentaa saatavilla ole-

van aineiston määrää. Hain tieteellisiä artikkeleita hakulausekkeella (“motivational interview” OR “motivational interviewing”) AND (“intimate partner violence” OR “intimate partner abuse” OR “domestic violence” OR “batterer”). Koehakuja tehdessäni havaitsin, että motivoivasta haastattelusta käytetään sekä termiä ”motivational interview” että termiä ”motivational interviewing”, joten sisällytin molemmat termit hakulausekkeeseeni. Lähisuhdeväkivallasta päädyin käyttämään useita väkivaltaan viittaavia englanninkielisiä termejä, sillä tutkimuksissa termien käyttö on vaihtelevaa, mutta merkitykseltään ne ovat lähellä toisiaan. Varsinaisessa aineistonhaussani tein päätöksen rajata hakutulokset artikkeleihin, joissa haluamani hakutermit mainitaan jo artikkelin abstraktissa. Rajauksen tarkoituksena oli karsia epäolennaisia tuloksia ja varmistaa täsmällisempien tulosten saaminen. Aineistonhakuprosessini hakulausekkeineen ja rajauksineen esitän kuviossa 2.

Kuvio 2. Aineistonhakuprosessi

Tietokanta	Hakusanat	Haun rajaukset
ProQuest	(“motivational interview” OR “motivational interviewing”) AND (“intimate partner violence” OR “intimate partner abuse” OR “domestic violence” OR “batterer”)	Vertaisarvioitu julkaisu Kielenä englanti tai suomi Julkaisuajankohta 1.1.2008–1.2.2025 Julkaisutyypinä artikkeli
EBSCO Academic Search Elite	(“motivational interview” OR “motivational interviewing”) AND (“intimate partner violence” OR “intimate partner abuse” OR “domestic violence” OR “batterer”)	Vertaisarvioitu julkaisu Kielenä englanti tai suomi Julkaisuajankohta 1.1.2008-1.2.2025 Julkaisutyypinä artikkeli
Scopus	(“motivational interview” OR “motivational interviewing”) AND (“intimate partner violence” OR “intimate partner abuse” OR “domestic violence” OR “batterer”)	Kielenä englanti tai suomi Julkaisuajankohta 2008–2025 Julkaisutyypinä artikkeli
LUC-Finna kansainvälisten e-aineistojen haku	(“motivational interview” OR “motivational interviewing”) AND (“intimate partner violence” OR “intimate partner abuse” OR “domestic violence” OR “batterer”)	Vertaisarvioitu julkaisu Kielenä englanti tai suomi Julkaisuajankohta 2008–2025 Koko teksti saatavilla Julkaisutyypinä artikkeli

ProQuestissa sain valitsemallani hakulausekkeella ja rajauksilla yhteensä 28 tulosta. Artikkeleista vanhin oli vuodelta 2008 ja uusin vuodelta 2025. Ensimmäisenä aloin käymään läpi artikkelien otsikoita ja abstrakteja. Hakutuloksista karsiutui pois 18 artikkelia abstraktien lukemisen perusteella. Yleisin peruste karsiutumiseksi liittyi siihen, että artikkeleissa käsiteltiin motivoivaa haastattelua väkivallan uhrien kanssa tehtävässä työssä. Ensimmäisen karsintakierroksen jälkeen aloin lukemaan jäljelle jääneiden artikkeleiden tekstejä. Kolme artikkelia karsiutui pois sen perusteella, että ne eivät lopulta liittyneet riittävän tarkasti tutkimusaiheeseen, enkä olisi pystynyt hyödyntämään niitä tutkimustehtävääni vastaamisessa. Yksi artikkeli karsiutui vielä lopussa pois, sillä se käsitteli lapsiin kohdistuvaa lähisuhdeväkivaltaa. Jäljelle jäi kuusi sisäänottokriteerit täyttävää artikkelia.

EBSCO Academic Search Elitessä hakulausekkeeni tuotti yhteensä 33 kansainvälistä vertaisarvioitua artikkelia. Rajasin hakutulokset kokoteksteihin, jolloin jäljelle jäi 10 artikkelia. Huomasin kuitenkin pian pääseväni lukemaan kokonaisia artikkeleita myös ilman kokotekstirajauksia, kun hyödynsin artikkeleiden PDF-tiedostoihin johtavia linkkejä. Päätin jättää kokotekstirajauksen tekemättä, jotta hakutuloksistani ei karsiutuisi pois relevantteja tutkimuksia. Haun tuottamista 33 artikkelista 16 vastasi ProQuestissa tekemäni haun tuloksia, joten niitä minun ei tarvinnut enää tässä vaiheessa arvioida, vaan karsin ne heti pois. Seuraavaksi luin jäljelle jääneiden 17 artikkelin abstraktit läpi ja karsin pois 14 artikkelia, sillä ne käsitelivät väkivallan uhreja tai olivat luonteeltaan kirjallisuuskatsauksia. Jäljelle jääneet kolme artikkelia luin huolellisesti läpi. Kaikki kolme artikkelia karsiutuivat lopulta pois, sillä ne eivät käsitelleet tutkimusaiheeni riittävän olennaisesta näkökulmasta. EBSCO Academic Search Elitestä en siis saanut yhtään uutta artikkelia aineistooni.

Scopukseen tekemässäni aineistonhaussa en pystynyt rajaamaan tuloksia täysin määrittelmiäni sisäänottokriteerien mukaisesti. Artikkelien julkaisuajankohta oli määriteltävissä vain vuoden tarkkuudella, mikä ei vastannut suunnitelmaani rajata ajankohta päivän tarkkuudella. Rajasin julkaisuajankohdan vuosien 2008–2025 välille. Hakutuloksia ei myöskään ollut mahdollista rajata vertaisarvioituihin artikkeleihin. Muilta osin rajaukset toteutuivat alkuperäisen suunnitelman mukaisesti ja sain tulokseksi 39 kansainvälistä artikkelia. Ensimmäisenä rajasin tuloksista pois ne artikkelit, jotka olivat tulleet vastaan jo ProQuestiin tai EBSCO Academic Search Eliteen tekemissäni aineistonhauissa. Yhteensä 28 artikkelia oli tullut hakutulokseksi jo aiemmin, joten jäljelle jäi 11 uutta artikkelia. Abst-

raktien lukemisen perusteella karsin pois seitsemän artikkelia, sillä ne eivät liittyneet suoraan tutkimusaiheeseen. Seuraavaksi siirryin lukemaan artikkelien kokonaisia tekstejä. Kaksi artikkelia karsiutui heti pois, sillä niiden kokonaisia tekstejä ei ollut mahdollista päästä lukemaan maksuttomasti. Jäljelle jääneet kaksi artikkelia täyttivät määrittelemäni sisäänottokriteerit ja valikoituivat osaksi aineistoa. Varmistin vielä lopuksi, että molemmat artikkelit sijoittuvat päivän tarkkuudella määrittelemälleni aikavälille, sillä tätä rajausta ei ollut mahdollista tehdä haun alkuvaiheessa.

LUC-Finnassa hakulausekkeeni tuotti tulokseksi yhteensä 58 artikkelia, joista 47 oli jo tullut vastaan aineistonhaun aiemmissa vaiheissa. LUC-Finnasta löytyi siis 11 artikkelia, joita en ollut vielä aiemmin hylännyt tai hyväksynyt osaksi tutkimusaineistoani. Abstraktien lukemisen perusteella kuusi artikkelia karsiutui pois, sillä ne eivät käsitelleet lähisuhdeväkivaltaa sisäänottokriteerini määrittelemästä näkökulmasta. Tarkemman lukemisen perusteella vielä neljä artikkelia karsiutui pois, sillä ne eivät olleet relevantteja tutkimustehtäväni kannalta. Jäljelle jäi kaksi artikkelia, jotka täyttivät määrittelemäni sisäänottokriteerit. LUC-Finnassa tekemässäni aineistonhaussa julkaisujen ajankohta oli mahdollista määrittellä vain vuoden tarkkuudella, joten varmistin lopuksi, että valitsemani artikkelit täyttivät myös julkaisuajankohdan osalta määrittelemäni sisäänottokriteerit.

Kokonaisuudessaan ProQuestin, EBSCO Academic Search Eliten, Scopuksen ja LUC-Finnan tietokannoista löytyi muodostamallani hakulausekkeella yhteensä 67 kansainvälistä artikkelia, joista tutkimusaineistooni valikoitui 10 artikkelia. Ennalta määrittelemäni aineiston sisäänotto- ja ulossulkukriteerit ohjasivat minua valitsemaan aineistooni tutkimustehtäväni kannalta olennaisimmat artikkelit. Lisäksi tarkoin määritellyt valintakriteerit mahdollistivat yhtenäisen aineiston keräämisen eri tietokannoista. Aineiston yhtenäisyydestä huolimatta tutkimusartikkelit käsittelevät motivoivaa haastattelua lähisuhdeväkivaltatyössä monipuolisesti eri näkökulmista. Aineiston monipuolisuutta vahvistaa se, että artikkeleita valikoitui aineistooni vuosien 2008–2025 väliltä, eli laajasti aivan tutkimuksen alkuvaiheilta nykyhetkeen asti. Lisäksi aineistooni valikoituneet tutkimukset ovat julkaisumaan osalta melko monipuolisia, sillä artikkeleita valikoitui Yhdysvalloista, Kanadasta, Espanjasta, Liettuasta ja Portugalista. Olen koonnut tutkimusaineistooni valikoituneet artikkelit ja niiden tarkemmat tiedot kuvioon 3.

Kuvio 3. Tutkimukseeni valikoituneet artikkelit

	Artikkelin tekijät ja julkaisuvuosi	Artikkelin nimi	Julkaisutiedot	Maa	Tutkimuksen kuvaus
1	Musser, Peter & Semiatin, Joshua & Taft, Casey & Murphy, Christopher (2008)	Motivational Interviewing as a Pregroup Intervention for Partner-Violent Men	Violence and Victims 23 (5), 539-557.	Yhdysvallat	RCT-tutkimus, jossa tarkastellaan motivoivaa haastattelua väkivaltatyöhön valmistavana interventiona.
2	Kistenmacher, Barbara & Weiss, Robert (2008)	Motivational Interviewing as a Mechanism for Change in Men Who Batter: A Randomized Controlled Trial	Violence and Victims 23 (5), 558-570.	Yhdysvallat	RCT-tutkimus, jossa tarkastellaan motivoivan haastattelun vaikutusta väkivallan tekijöiden ajattelutavan muuttamiseen väkivaltaisesta käytäytymisestäään.
3	Alexander, Pamela & Morris, Eugene & Tracy, Allison & Frye, Alice (2010)	Stages of Change and the Group Treatment of Batterers: A Randomized Clinical Trial	Violence and Victims 25 (5), 571-587.	Yhdysvallat	RCT-tutkimus, jossa vertaillaan muutosvaiheisiin perustuvan motivoivan haastattelun ja tavanomaisen kognitiivisen käytäytymisterapian tehokkuutta.
4	Scott, Katreena & King, Colin & McGinn, Holly & Hosseini, Narges (2011)	Effects of Motivational Enhancement on Immediate Outcomes of Batterer Intervention	Journal of Family Violence 26 (2), 139-149.	Kanada	Tutkimuksessa tarkastellaan motivoivan haastattelun soveltamista väkivallan tekijöille, jotka ovat vastahakoisia avun vastaanottamiselle.
5	Murphy, Christopher & Linehan, Erin & Reyner Jacqueline & Musser, Peter & Taft, Casey (2012)	Moderators of Response to Motivational Interviewing for Partner-violent Men	Journal of Family Violence 27 (7), 671-680.	Yhdysvallat	Kvantitatiivinen tutkimus, jossa selvitetään motivoivan lyhytintervention tehokkuuteen vaikuttavia tekijöitä.
6	Lila, Marisol & Gracia, Enrique & Catalá-Miñana, Alba (2018)	Individualized Motivational Plans in Batterer Intervention Programs: A Randomized Clinical Trial	Journal of Consulting and Clinical Psychology 86 (4), 309-320.	Espanja	RCT-tutkimus, jossa selvitetään yksilöllisen motivaatio suunnitelman vaikutus väkivaltatyön tehokkuuteen.
7	Michailovič, Ilona & Vaičiūnienė, Rūta & Justickaja, Svet-	Challenges to an Individualized Approach Toward Batterers Intervention Programs in the Context of Coordinated	Journal of Family Violence 39 (2), 271-284.	Liettua	Laadullinen tutkimus, jossa puolistrukturoitujen haastattelujen ja ryhmäkeskustelujen avulla sel-

	Ilana & Viršilas, Vaidas (2024)	Community Response to the Intimate Partner Violence in Lithuania			vitetään väkivaltatyön tehokkuutta edistäviä tekijöitä.
8	Cunha, Olga & Almeida, Telma Catarina & Rui Ab-runhosa Gonçalves & Caridade, Sónia (2024)	Effectiveness of the Motivational Interviewing Techniques with Perpetrators of Intimate Partner Violence: A Non-Randomized Clinical Trial	Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma 33 (3), 291-310.	Portugali	NRCT-tutkimus, jossa selvitetään, edistääkö motivoivan haastattelun käyttö työskentelyn alkuvaiheessa työskentelyyn sitoutumista.
9	Silva, Teresa Pinto e & Dinis, Maria Alzira Pimenta & Sousa, Hélder Fernando Pedrosa e & Cunha, Olga & Caridade, Sónia Maria Martins (2024)	Short Motivational Program for Perpetrators of Intimate Partner Violence: A Feasibility Study	Journal of Police and Criminal Psychology 22.5.2024.	Portugali	Toteutettavuustutkimus, jossa tutkitaan lyhyen motivaatiohjelman vaikutusta väkivallan tekijöiden motivaation lisäämiseen lyhyellä aikavälillä.
10	Capinha, Marta & Pereira, Marco & Sousa, Maria do Natal & Rijo, Daniel (2025)	Intimate Partner Violence: A New Cognitive, Interpersonal and Motivational Framework for the Rehabilitation of Perpetrators in Portugal	International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology 69 (2-3), 184-199.	Portugali	Retrospektiivinen tutkimus, jossa esitellään lähisuhdeväkivallan tekijöille kohdennettu uusi interventio, joka yhdistää kognitiivisia, vuorovaikutuksellisia ja motivoivan haastattelun periaatteita sisältäviä menetelmiä.

4.4 Aineiston analyysi

Tässä tutkimuksessa käytän aineistolähtöistä sisällönanalyysiä aineistoni jäsentämiseen. Kirjallisuuskatsauksessa sisältöanalyysiä käytetään määrällisen tai laadullisen aineiston analysoimiseen. Sisältöanalyysi mahdollistaa tutkittavan aineiston erittelyn ja vertailun sekä omien johtopäätösten tekemisen. (Vilka 2023, 86.) Sisällönanalyysillä voidaan analysoida esimerkiksi artikkeleita ja siten saada tutkittavasta aiheesta tiivistetty kuvaus. Aineistoa analysoitaessa tutkija muodostaa käsitteitä, joiden avulla tiivistelmä on mahdol-

lista muodostaa. (Sarajärvi & Tuomi 2018, 117, 127.) Aineiston kuvailu myös mahdollistaa lukijalle selkeän kuvauksen saamisen tutkimusprosessista ja sen etenemisestä. Kun lukija hahmottaa prosessin etenemisen, on hänellä mahdollisuus arvioida prosessin ja päätelmien luotettavuutta. (Juuti & Puusa 2020, 143.)

Aineistolähtöinen sisällönanalyysi muodostuu aineistosta lähtevänä päättelynä (Vilkkä 2023, 86). Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä aikaisemmat tiedot tai teoriat eivät vaikuta analyysin toteuttamiseen tai lopputulokseen. Sen sijaan teoriaohjaavassa- ja teorialähtöisessä analyysissä aikaisempi tieto ja teoria ohjaavat analyysin tekemistä. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus on teoreettinen tutkimus, mutta aineistolähtöinen sisällönanalyysi sopii sen toteuttamisen tueksi. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 108–110, 139.) Valitsin tutkimukseni analyysimenetelmäksi aineistolähtöisen sisällönanalyysin, sillä aineistoni analyysia ei ohjaa aikaisempi tieto tai teoria. Pyrin ratkaisemaan tutkimustehtäväni avoimesti ilman aikaisemman tiedon tai teorian heijastumista aineiston perusteella muodostamiini päätelmiin.

Aloitin aineiston analysointiprosessin tulostamalla tutkimukseeni valikoituneet artikkelit. Tulostamisen jälkeen luin artikkelit läpi, jotta minulle hahmottuisi yleiskuvaus artikkeleista. Aineiston analyysin alkuvaiheessa tutkijan on hyvä suhtautua avoimesti aineistosta nouseviin ilmiöihin, eli tutkijan tulisi varmistaa aineistolähtöisyyden toteutuminen. (Puusa 2020, 151). Minulle oli alkanut muodostumaan alustava käsitys aineistostani jo aineistonhakuja tehdessäni ja sisäänottokriteerien täyttymistä arvioidessani, mutta pyrin suhtautumaan aineistooni ilman ennako-oletuksia. Ensimmäisten lukukertojen aikana tein havaintoja ja kirjasin niitä muistiin tulostettujen artikkelien sivuille. Muistiinpanojen tekeminen helpotti huomattavasti aineiston analyysin seuraavien vaiheiden toteuttamista.

Kun olin lukenut artikkelit läpi ja tehnyt niistä alustavat havainnot, siirryin analysoimaan artikkeleita tarkemmin. Alustavan kuvauksen saamisen jälkeen tutkijan tulee jaotella aineisto pienempiin osiin ja lähteä tarkastelemaan sitä yksityiskohtaisemmin. Laadulliselle aineistolle toteutetaan usein havaintojen luokittelu eli aineistoa ryhmitellään joko ennalta määriteltyjen kategorioiden mukaan tai yleisemmin samankaltaisiin ryhmiin. (Puusa 2020, 152.) Minä toteutin aineiston luokittelun käyttämällä eri värisiä yliviivaustusseja. Käytin kolmea eri väriä kuvaamaan tutkimustehtäväni kannalta olennaisia ryhmiä: muutostalvamiutta, sitoutumista sekä lähisuhdeväkivallan esiintymistä. Nämä ryhmät muodostuivat ensimmäisen lukukerran havaintojen ja muistiinpanojen pohjalta. Yliviivasin tekstistä kuhunkin ryhmään soveltuvia sanoja, lauseita sekä laajempia kappaleita. Kun olin

etsinyt tekstistä tutkimustehtävääni soveltuvat osat, pystyin karsimaan aineistosta epäolennaiset tiedot pois. Toteutin siis alkuperäisdatan pelkistämisen (Tuomi & Sarajärvi 2018, 123).

Luokiteltuani aineistoni kolmeen eri kategoriaan, aloin käymään aineistoa tarkemmin läpi. Ensimmäisellä yliviivauskerralla havaitsin, että artikkeleissa alkoi toistua tietyt ilmiöt ja sanat, joita en ollut vielä osannut yhdistää mihinkään tiettyyn luokkaan. Laadullisen aineiston analyysi vaatii usein pienten yksityiskohtien yhdistelemistä sekä suurempien kokonaisuuksien hahmottamista niiden pohjalta (Juuti & Puusa 2020, 143–144). Tämä vaihe oli aineiston analysointiprosessin yksi työläimmistä vaiheista. Kävin artikkeleita useaan kertaan läpi ja pyrin yhdistelemään samankaltaisia ilmauksia laajemmiksi kokonaisuuksiksi. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä pelkistetyt ilmaukset kootaan vähitellen alaluokkien muodostamisen kautta yläluokkiin. Lopulta luokittelu muodostaa tutkimustehtävän kannalta olennaiset pääluokat. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 124–125.)

Aineiston luokittelu on tutkijan tulkintaa aineistosta (Puusa 2020, 152). Yhdistelemäni luokat ovat siis muodostuneet tekemäni tulkinnan pohjalta. Muutosvalmiuden luokkaan yhdistin kuuluvaksi muutosvaiheiden eri tasot, muutosmotivaation sekä asenteet väkivaltaa kohtaan. Sitoutumisen luokkaan puolestaan sisällytin työskentelyn suorittamisen, istuntoihin osallistumisen, aktiivisen työskentelyn, kotitehtävien tekemisen sekä yhteistyön asiakkaan ja ammattilaisen välillä. Väkivallan esiintymisen luokkaan yhdistin kuuluvaksi vastuun ottamisen sekä fyysisen ja henkisen lähisuhdeväkivallan esiintymisen työskentelyn jälkeen. Muodostettuani pääluokat ja niihin sopivat alaluokat, pystyin laatimaan tutkimukselleni selkeän sisällysluettelon sekä jäsennellyt tulokset.

4.5 Tutkimuksen eettiset lähtökohdat

Tutkimusta tehtäessä on varmistettava eettisten periaatteiden toteutuminen. Noudatan tutkimuksessani tutkimuseettisen neuvottelukunnan esittämiä hyvän tieteellisen käytännön peruseriaatteita, joita ovat luotettavuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 12). Olen varmistanut eettisten periaatteiden toteutumisen niin aineistonkeruuprosessissa kuin aiheen valitsemisen yhteydessäkin. Aineistonkeruuprosessissa systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tekeminen edellyttää aineiston

luotettavuuden ja tarkkuuden varmistamista (Salminen 2023, 18). Aloitin aineiston tarkkuuden arvioimisen jo aineistonkeruuprosessin alkuvaiheessa, sillä pohdin käyttämiäni hakusanoja tarkasti koehakuja tekemällä. Lisäksi määrittelin tutkimukselleni sisäänotto- ja ulossulkukriteerit, jotta pystyin rajaamaan tutkimukseeni vain tarkoituksenmukaisimmat artikkelit mukaan. Sisällytin aineistooni ainoastaan vertaisarvioituja artikkeleita, jotta pystyin varmistumaan aineiston laadusta. Olen siis aineistonkeruuprosessin jokaisessa vaiheessa pyrkinyt huolelliseen ja tarkkaan aineiston valintaan. Lisäksi olen tuonut toteuttamani aineistohakuprosessin tarkasti esille, jotta myös lukijoilla on mahdollisuus arvioida tutkimukseni luotettavuutta.

Tutkimuksen eettisten lähtökohtien tarkastelu alkaa jo tutkimusaiheen valinnan yhteydessä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 153). Tutkijan tulee siis ennen varsinaisen aineistonkeruuprosessin aloittamista varmistua tutkimusaiheeseen liittyvien eettisten periaatteiden toteutumisesta. Minä olen tutkimusaihetta valitessani pohtinut motivoivaan haastatteluun ja lähisuhdeväkivaltaan kytkeytyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi olen tarkastellut tutkimusaiheeni soveltuvuutta sosiaalityön eettisten periaatteiden näkökulmasta. Sosiaalityön eettisiin periaatteisiin kuuluu muun muassa ihmisen luontaisen arvon kunnioittaminen, osallisuuden vahvistaminen sekä itsemääräämisoikeuden toteutuminen (IFSW 2018).

Motivoiva haastattelu perustuu samankaltaisiin eettisiin periaatteisiin kuin sosiaalityökin. Motivoivassa haastattelussa lähtökohtana on jokaisen asiakkaan arvon hyväksyminen sekä tasavertaisena kumppanina toimiminen. Lisäksi motivoiva haastattelu vahvistaa asiakkaan osallisuutta asettamalla asiakkaan päärooliin keskusteluissa. Työntekijä tarvittaessa tukee asiakasta keskustelussa, mutta asiakas itse määrittelee muutoskohteensa. Motivoiva haastattelu myös vahvistaa asiakkaan itsemääräämisoikeutta, sillä asiakkaalle annetaan neuvoja vain asiakkaan niitä toivoessa. Lisäksi neuvoja antaessa asiakkaalle esitetään useita vaihtoehtoja. (Hohman 2021, 12.) Motivoivalla haastattelulla ja sosiaalityöllä on siis samankaltainen arvopohja, minkä vuoksi koin motivoivan haastattelun tarkastelemisen eettisesti perustelluksi.

Lähisuhdeväkivalta on aiheena sensitiivinen ja raskas, minkä vuoksi se edellyttää tarkempaa eettistä pohdintaa. Lähisuhdeväkivaltaan liittyy aina vähintään kaksi osapuolta, joten minun tuli valita, tarkastelenko aihetta väkivallan tekijän vai uhrin näkökulmasta. Valitsin tarkastella aihetta väkivallan tekijän tukemisen näkökulmasta. Pohdin näkökulmaa valitessani, onko eettisesti perusteltua tarkastella väkivallan tekijän tukemista, sillä uhrien

voidaan yleisesti olettaa kärsivän väkivaltatilanteessa tekijää enemmän. Valintaani vaikutti ajatus siitä, että väkivallan tekijää tukemalla lähisuhdeväkivalta vähenee, jonka seurauksena myös uhrien kokema kärsimys lievittyy. Lisäksi pohdin, että lähisuhdeväkivallan loppuminen ei voi perustua vain siihen oletukseen, että uhrin ajatellaan poistuvan väkivaltaisesta suhteesta väkivallan alkaessa. Tarkastelemalla väkivallan tekijän tukemista muutokseen, asetan vastuun lähisuhdeväkivallan loppumisesta väkivallan tekijälle, mikä on mielestäni väkivallan uhreja kunnioittava valinta.

Pidän kuitenkin tutkimusta tehdessäni mielessä, että myös lähisuhdeväkivallan tekijät ovat ihmisiä ja heidän ihmisarvoaan tulee kunnioittaa sosiaalityön eettisten periaatteiden mukaisesti. Minä käytän tutkimusaineistonani aiemmin tehtyjä tutkimuksia, joten en ole itse omalla toiminnallani voinut vaikuttaa aineistoissa esitettyihin tutkimustilanteisiin ja siten ihmisarvoisen kohtelun toteutumiseen. Vahvistan kuitenkin väkivallan tekijän ihmisarvoisen kohtelun toteutumista tarkastelemalla tutkimuksia, joissa on sovellettu motivoivan haastattelun periaatteita, sillä ne perustuvat ihmisarvoa kunnioittavaan lähestymistapaan (Hohman 2021, 12). Lisäksi pyrin itse tutkimuksessani käsittelemään lähisuhdeväkivaltaa jokaisen ihmisarvoa kunnioittaen.

Tutkimuksen eettiseen tarkasteluun kuuluu myös tutkijan ennakkotietojen ja uskomusten tunnistaminen. Tutkijan ennakkotiedoilla on vaikutus aineiston hankintaan ja analyysiin, minkä vuoksi laadullisessa tutkimuksessa ei voida tavoitella täysin arvovapaata tutkimusta (Juuti & Puusa 2020, 143). Motivoivasta haastattelusta minulla oli aiempaa tietämystä kandidaatin tutkielman tekemisen myötä. Ennakkotiedon vuoksi minun ei tarvinnut tätä tutkimusta tehdessäni käyttää resursseja motivoivan haastattelun menetelmän säistämiseen. En koe ennakkotietoni ohjanneen aineiston analysointia tai tulosten muodostamista, sillä minulla oli entuudestaan tietämystä lähinnä motivoivan haastattelun periaatteista ja käytännön prosessista.

Lähisuhdeväkivallasta minulle oli kertynyt ennakkotietoa ja -olettamuksia muun muassa median välityksellä. Tutkimusaihetta pohtiessani tunnistin yhden ennakkotietoni liittyvän lähisuhdeväkivallan sukupuolittuneisuuteen. Tutkimustehtävän muotoilemisessa yhteydessä harkitsin, että tarkastelin tutkimuksessani lähisuhdeväkivaltaa sen sukupuolittuneisuutta painottaen. Tilastojen mukaan Suomessa lähisuhdeväkivalta on yleisintä miesten naisiin kohdistamana (Keski-Petäjä & Attila 2023a, 16), jonka myötä sukupuolittuneisuuden korostaminen olisi ollut mielestäni eettisesti perusteltua. Päädyin kuitenkin va-

litsemaan sukupuolineutraalin näkökulman, eli en tutkimusaineistoa valitessani määritellyt väkivallan tekijän sukupuolta sisäänottokriteereihin. Tutkimukseni keskeisin tavoite on alusta alkaen ollut motivoivan haastattelun merkityksen tarkastelu lähisuhdeväkivaltatyössä, joten en kokenut sukupuolittuneisuuden painottamisen olevan olennaista tutkimustehtävänäni kannalta. Lisäksi Suomessa tutkimus motivoivasta haastattelusta lähisuhdeväkivaltatyön kontekstissa on tietääkseni vähäistä, joten ajattelen yleisluonteisen tutkimuksen olevan tarpeellista. Tunnistan tutkimusta tehdessäni kuitenkin lähisuhdeväkivallan sukupuolittuneisuuden, enkä jätä sitä täysin huomioimatta.

5 Tutkimustulokset

5.1 Muutosvalmiuden vahvistaminen

Asiakkaan muutosvalmiuden vahvistaminen on yksi motivoivan haastattelun tavoitteista (Miller & Rollnick 2023, 116). Tässä luvussa tarkastelen asiakkaan muutosvalmiuden vahvistamista lähisuhdeväkivaltatyössä, sillä muutosvalmiuden on todettu olevan yhteydessä väkivaltatyön tehokkuuteen (Musser ym. 2008, 539; Lila ym. 2018, 309; Cunha ym. 2024, 304). Tarkastelen aihetta motivoivan haastattelun näkökulmasta selvittääkseni motivoivan haastattelun vaikutuksen väkivallan tekijän muutosvalmiuden vahvistamiseen. Väkivaltatyössä yleisesti käytetyt menetelmät ovat kohdennettu henkilöille, jotka ovat valmiita ja halukkaita muutokseen. Monet väkivallan tekijät ovat kuitenkin palveluihin hakeutuessaan vasta muutoksen esiharkintavaiheessa. (Musser ym. 2008, 540; Murphy ym. 2012, 671.) Tarkastelen väkivallan tekijän muutosvalmiuden vahvistamista muutosvaiheiden eri tasojen kautta, jotta voin selvittää motivoivan haastattelun vaikutuksen muutosvalmiuden vahvistamiseen muutoksen eri vaiheissa.

Tutkimukseni aineistoissa muutosvalmiutta käsitellään pääsääntöisesti esiharkintavaiheen, harkintavaiheen, toimintavaiheen ja ylläpitovaiheen tasojen kautta. Nämä tasot pohjautuvat transteoreettiseen muutosvaihemalliin (Ks. Prochaska & DiClemente 1984). Esiharkintavaiheessa lähisuhdeväkivallan tekijä ei koe tarvetta muutokselle tai ajattelee, että muutos ei ole mahdollinen. Harkintavaiheessa väkivallan tekijä puolestaan alkaa tunnustamaan muutoksen tarpeellisuuden, mutta ei vielä sitoudu muutokseen. Toimintavaiheessa asiakas aktiivisesti toteuttaa muutosta käyttäytymisessään ja ylläpitovaiheessa ylläpitää oppimaansa hyvää toimintatapaa. (Murphy ym. 2012, 671–673.)

Musserin ynnä muiden (2008) tutkimuksessa tarkasteltiin lähisuhdeväkivallan tekijän muutosvalmiuden vahvistamista alkukartoituksen aikana motivoivan haastattelun tekniikoita käyttämällä. Esiharkintavaiheessa olevien asiakkaiden muutosvalmiudessa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia ensimmäisten tapaamisten seurauksena kontrolliryhmään verrattuna. (Mt., 548–549.) Myös Kistenmacher ja Weiss (2008) tutkivat motivoivan haastattelun vaikutusta esiharkintavaiheessa olevan väkivallan tekijän muutosvalmiuteen ennen varsinaisen työskentelyn aloittamista. Tutkimuksessa motivoivan haastattelun tekniikoiden käytön todettiin lisäävän asiakkaiden muutosvastaisuutta. (Mt., 566.) Aineistoni tutkimuksissa motivoiva haastattelu ei siis edistänyt esiharkintavaiheessa olevien asiakkaiden muutosvalmiutta.

Harkintavaiheessa olevien asiakkaiden muutosvalmius puolestaan pääsääntöisesti vahvistui motivoivan haastattelun menetelmiä käyttämällä tutkimusaineistossani. Kistenmacherin ja Weissin (2008, 565–566) tutkimuksessa asiakkaan harkinta väkivaltaisen käyttäytymisen muuttamisesta lisääntyi työskentelyn edetessä motivoivan haastattelun ryhmässä ja väheni kontrolliryhmässä. Samoin Cunha ynnä muut (2024, 300) raportoivat motivoivan haastattelun tekniikoiden käyttämisen lisäävän harkintavaiheessa olevien asiakkaiden muutosvalmiutta. Murphyn ynnä muiden (2012, 678) tutkimuksessa asiakkaat etenivät huomattavasti muutosvalmiudessaan kohti toimintavaihetta motivoivan haastattelun menetelmiä käyttämällä, kun taas kontrolliryhmässä huomattavaa muutosta ei tapahtunut. Vain Musserin ynnä muiden (2008) tutkimustulokset eivät osoittaneet motivoivalla haastattelulla olevan muutosvalmiutta vahvistavaa vaikutusta harkintavaiheessa oleville asiakkaille, sillä tutkimuksessa asiakkaiden muutosvalmius heikkeni niin motivoivan haastattelun ryhmässä kuin kontrolliryhmässäkin. (Mt., 549.) Tutkimusaineistossani motivoivan haastattelun käyttö siis pääsääntöisesti vahvisti harkintavaiheessa olevan väkivallan tekijän muutosvalmiutta.

Motivoivan haastattelun vaikutus toimintavaiheessa olevan asiakkaan muutosvalmiuteen esiintyy tutkimusaineistossani vaihtelevana, mutta kuitenkin pääosin myönteisenä. Kistenmacherin ja Weissin (2008, 565) toteuttamassa tutkimuksessa motivoiva haastattelu lisäsi asiakkaiden toimintaa muutoksen suuntaan, kun taas kontrolliryhmässä toiminta väheni työskentelyn edetessä. Myös Cunhan ynnä muiden (2024, 300) tutkimustulokset osoittavat asiakkaiden muutosvalmiuden toimintatasolla lisääntyneen motivoivan haastattelun ryhmässä enemmän kuin kontrolliryhmässä. Sen sijaan Musserin ynnä muiden (2008, 549) tutkimuksessa motivoivan haastattelun käyttämisellä ei todettu olevan vaikutusta toimintavaiheessa olevan asiakkaan muutosvalmiuden vahvistamiseen.

Toimintavaiheen jälkeen asiakas alkaa vähitellen ylläpitämään oppimaansa uutta toimintatapaa. Murphyn ynnä muiden (2012) tutkimuksessa ne asiakkaat, jotka työskentelyn alkuvaiheessa ilmoittivat olevansa muutoksen ylläpitovaiheessa, palautuivat motivoivan haastattelun ryhmässä alemmalle muutosvaiheen tasolle työskentelyn aloituksen jälkeen. Kontrolliryhmässä vastaavaa muutosta ei tapahtunut. Tutkijoiden mukaan motivoiva haastattelu auttoi ylläpitovaiheeseen itsensä luokitelleet asiakkaat hahmottamaan realistisemmän arvion muutoksen tarpeestaan. Asiakkaat siis hyötyivät motivoivasta haastattelusta, vaikka he ilmoittivatkin jo työskentelyn alussa tehneensä tarvittavat muutokset. (Mt., 678.) Motivoivan haastattelun vaikutus ylläpitovaiheessa olevalle asiakkaalle saattaa ensivaikutelman perusteella näyttäytyä tehottomana, sillä asiakkaat eivät pysyneet

saavuttamallaan muutosvalmiuden tasolla. Vaikutus oli kuitenkin merkittävä, sillä asiakkaat hahmottivat todellisen muutosvalmiutensa, mikä on edellytys oikeanlaisen tuen saamiselle.

Väkivallan tekijän muutosvalmiuden arviointi heti työskentelyn alussa on tärkeää, jotta hänelle voidaan kohdentaa oikeanlaisia työskentelymenetelmiä. Alexanderin ynnä muiden (2010) tutkimuksen mukaan työskentelyn alussa motivoivan haastattelun menetelmistä hyötyivät eniten sellaiset asiakkaat, jotka eivät olleet valmiita muuttamaan väkivaltaista käyttäytymistään. Sen sijaan asiakkaat, jotka olivat valmiita muutokseen, hyötyivät enemmän tavanomaisista työskentelymenetelmistä. Motivoivan haastattelun alkuvaiheeseen kuuluu asiakkaan tietoisuuden lisääminen, mikä ei välttämättä hyödytä muutosvalmiudessa pitkälle edennyttä asiakasta. (Mt., 583.) Myös Murphyn ynnä muiden (2012, 677) tutkimuksessa muutoksen alkuvaiheessa olevien asiakkaiden havaittiin hyötyvän merkittävästi motivoivan haastattelun menetelmästä, kun taas pidemmälle muutoksessa edenneille asiakkaille työskentelymenetelmällä ei ollut merkittävää vaikutusta. Asiakkaan lähtökohtainen muutosvalmius on siis tärkeää ottaa huomioon työskentelymenetelmää valitessa.

Kokonaisuudessaan tutkimusaineistossani motivoivan haastattelun vaikutus lähisuhdeväkivallan tekijän muutosvalmiuteen havaittiin olevan erilainen eri muutosvaiheissa. Esiharkintavaiheessa asiakkaat eivät erityisesti hyötyneet motivoivan haastattelun menetelmien käytöstä (Musser ym. 2008; Kistenmacher & Weiss 2008). Sen sijaan harkintavaiheessa olevat asiakkaat pääsääntöisesti edistyivät merkittävästi muutosvalmiudessaan motivoivan haastattelun menetelmien avulla (Kistenmacher & Weiss 2008; Murphy ym. 2012; Cunha ym. 2024), minkä lisäksi myös toimintavaiheessa motivoivalla haastattelulla oli asiakkaan muutosvalmiutta edistävä vaikutus (Kistenmacher & Weiss 2008; Cunha ym. 2024). Vain Musserin ynnä muiden (2008) tutkimuksessa motivoivan haastattelun ei havaittu edistävän harkinta- ja toimintavaiheessa olevan asiakkaan muutosvalmiutta. Yläpitovaiheessa motivoivan haastattelun hyöty todettiin puolestaan liittyvän lähinnä todellisen muutosvalmiuden tunnistamiseen (Murphy ym. 2012). Tarkastelen seuraavaksi motivoivan haastattelun vaikutusta väkivallan tekijän muutosvalmiuteen käsittelemällä muutosvalmiuden eri tasoja yhtenäisenä kokonaisuutena.

Kistenmacherin ja Weissin (2008) tutkimustulokset osoittavat, että motivoivan haastattelun vaikutusten arviointi edellyttää muutosvalmiuden tasojen yhtenäistä tarkastelemista. Tutkimuksessa esiharkintavaiheessa olevien asiakkaiden muutosvastaisuus voimistui,

mutta samanaikaisesti havaittiin myönteistä kehitystä myös harkinta- ja toimintavaiheisiin liittyvässä pohdinnassa. Tutkijat arvelevat tulosten viittaavan siihen, että motivoiva haastattelu pohjautuu muutosvalmiuteen liittyvien ajatusten vahvistamiseen sen sijaan, että se keskittyisi muutosvastaisuuden vähentämiseen. Toisin sanoen, vaikka työskentelyssä muutosvastaiset ajatukset lisääntyisivätkin, myös muutosvalmiuteen liittyvät ajatukset voivat vahvistua. (Mt., 567.) Tutkimus osoittaa, että muutosvalmiuden eri tasoilla voi ilmetä muutoksia samanaikaisesti, minkä vuoksi tasojen yhtenäinen tarkastelu on tärkeää.

Murphyn ynnä muiden (2012) tutkimuksessa asiakkaiden tekemät itsearviointit osoittivat motivoivalla haastattelulla olevan kokonaisvaltainen vaikutus väkivallan tekijän muutosvalmiuden vahvistamiseen. Motivoivan haastattelun ryhmässä noin 70 prosenttia asiakkaista ilmoitti olevansa edistyneemmässä muutosvaiheessa työskentelyn lopulla lähtötilanteeseen verrattuna. Kontrolliryhmässä vastaava osuus oli 30 prosenttia. (Mt., 676.) Samoin Lilan ynnä muiden (2018, 316) tutkimuksen tulokset osoittavat, että motivoivan haastattelun ryhmässä asiakkaat olivat työskentelyn lopussa merkittävästi edistyneemmässä muutosvaiheessa kuin kontrolliryhmän asiakkaat. Myös Cunhan ynnä muiden (2024) tutkimuksessa väkivallan tekijöiden muutosvalmiudessa tapahtui edistystä motivoivan haastattelun menetelmiä käyttämällä jokaisella muutosvalmiuden tasolla. Kokonaisuutena tarkasteltuna motivoivan haastattelun ryhmään osallistuneet asiakkaat olivat työskentelyn loppuvaiheessa edenneet pidemmälle muutosvalmiudessaan kuin kontrolliryhmän asiakkaat. (Mt., 304–305.) Tutkimusaineistoni perusteella motivoivan haastattelun vaikutus vaihtelee muutosvaiheiden eri tasoilla, mutta kokonaisuudessaan motivoiva haastattelu näyttää väkivallan tekijän muutosvalmiutta vahvistavana menetelmänä.

Muutosvalmiuden vahvistaminen edellyttää siihen liittyvien keskeisten tekijöiden huomioimista. Muutosmotivaatio on yksi tekijä, joka yhdessä muutosvalmiuden kanssa vaikuttaa lähisuhdeväkivaltatyön tehokkuuteen (Cunha ym. 2024, 304). Etenkin toimintavaiheeseen siirtyminen edellyttää asiakkaalta motivaatiota alkaa toteuttamaan muutoksia käyttäytymisessään. Muutosmotivaatiota estäväksi tekijäksi voi nousta esimerkiksi pelko sosiaalisesta syrjinnästä ja leimaantumisesta. Vahvistavia tekijöitä puolestaan saattavat olla esimerkiksi halu parantaa omaa elämänlaatua, halu kehittää suhdettaan perheeseen ja lapsiin tai halu välttää uusintarikollisuuden toteutuminen. (Silva ym. 2024.) Muutosmotivaatiota vahvistavat tekijät voivat siis liittyä väkivallan tekijään itseensä tai hänen läheisiinsä. Myös Michailovičnin ynnä muiden (2024, 276) tutkimuksessa havaittiin, että joillakin lähisuhdeväkivaltatyöhön osallistuneilla muutosmotivaation taustalla oli halu

välttää haitalliset seuraukset itselle, eikä muutosta lähdetty tekemään väkivallan uhrin vuoksi. Motivoiva haastattelu auttaa asiakasta tunnistamaan henkilökohtaisia perusteita muutokseen ryhtymiselle sen sijaan, että motivaationa on ainoastaan rangaistuksen välttäminen (Lila ym. 2018, 317).

Useat aineistoni tutkimuksista osoittivat motivoivan haastattelun edistävän väkivallan tekijän muutosmotivaatiota. Cunhan ynnä muiden (2024, 304–305) tutkimuksen mukaan motivoivan haastattelun menetelmät vahvistivat asiakkaan muutosmotivaatiota kontrolliryhmän menetelmiä tehokkaammin. Myös Lilan ynnä muiden (2018, 317) tutkimuksessa etenkin edistyneemmässä muutosvaiheessa olevien asiakkaiden raportoitiin hyötyvän motivoivasta haastattelusta muutosmotivaation lisäämiseksi. Michailovičnin ynnä muiden (2024) tutkimuksessa joillakin osallistujilla muutosmotivaatio lisääntyi vähitellen työskentelyn edetessä, kun taas toisilla motivaatio ei kehittynyt lainkaan prosessin aikana. Esimerkiksi asiakkaan kokemus siitä, että hän on jo vakiinnuttanut maailmankatsomuksensa ja asenteensa, muodostui tutkimuksessa esteeksi muutosmotivaation kehittymiselle. (Mt., 276.)

Motivoivalla haastattelulla on siis pääsääntöisesti muutosmotivaatiota edistävä vaikutus, mikä puolestaan vahvistaa muutosvalmiuden kehittymistä. Kuitenkin esimerkiksi vakiintuneet asenteet saattavat muodostua muutosmotivaation ja muutosvalmiuden kehittymisen esteeksi. Mikäli asiakas suhtautuu väkivaltaan hyväksyvästi, on hänen todennäköisesti hankala sitoutua ja motivoitua väkivaltaisen käyttäytymisen muuttamiseen. Tutkimusaineistoni mukaan motivoivalla haastattelulla voidaan vaikuttaa asiakkaan asenteisiin lähisuhdeväkivaltaa kohtaan. Cunhan ynnä muiden (2024, 291) tutkimuksessa havaittiin, että työskentelyn edetessä motivoivan haastattelun ryhmässä lähisuhdeväkivaltaa kannattavat asenteet vähenivät enemmän kuin kontrolliryhmässä.

Myös Silvan ynnä muiden (2024) tutkimuksessa asiakkaat osoittivat lyhyen motivoivan intervention jälkeen hieman vähemmän lähisuhdeväkivaltaa kannattavia asenteita kuin työskentelyn alussa. Tulokset eivät olleet tilastollisesti merkitseviä, mutta tutkimuksessa todettiin pientenkin muutosten olevan keskeisiä haitallisten toimintamallien hillitsemiseksi. Tutkimuksessa painotettiin myös yksilöllisten ominaisuuksien huomioimista, sillä esimerkiksi korkeammin koulutetuilla henkilöillä havaittiin olevan pääsääntöisesti vähemmän lähisuhdeväkivaltaa hyväksyviä asenteita. (Mt.) Tutkimusaineistossani motivoivan haastattelun menetelmien käytön havaittiin siis vähentävän lähisuhdeväkivaltaa

kannattavia asenteita, mikä mahdollistaa muutosvalmiuden kehittymisen. Kokonaisuudessaan motivoivalla haastattelulla oli tutkimusaineistossani pääsääntöisesti väkivallan tekijän muutosvalmiutta vahvistava vaikutus.

5.2 Työskentelyyn sitoutuminen

Työskentelyyn sitoutuminen on tärkeä osa lähisuhdeväkivaltatyötä, sillä se on yhteydessä työskentelyn tehokkuuteen (Musser ym. 2008, 539; Scott ym. 2011, 140; Lila ym. 2018, 309). Tässä luvussa käsitelen työskentelyyn sitoutumista työskentelyn suorittamisen, istuntoihin osallistumisen, aktiivisen työskentelyn, kotitehtävien tekemisen sekä yhteistyön muodostamisen kautta. Näiden tekijöiden on havaittu edistävän lähisuhdeväkivaltatyön tavoitteiden saavuttamista (Musser ym. 2008, 539). Tarkastelen seuraavaksi, minkälainen vaikutus motivoivan haastattelun käyttämisellä lähisuhdeväkivaltatyössä on työskentelyyn sitoutumiseen sen eri osa-alueilla.

Yksi tapa havainnoida työskentelyyn sitoutumista on tarkastella tilastoja työskentelyn suorittamiseen ja keskeyttämiseen liittyen. Scottin ynnä muiden (2011) tutkimuksessa tarkasteltiin motivoivan haastattelun vaikutusta työskentelystä suoriutumiseen. Motivoivan haastattelun ryhmässä osallistujat olivat muutosta vastustavia väkivallan tekijöitä. Tutkimustuloksia verrattiin kontrolliryhmään, johon osallistui sekä muutosta vastustavia että muutokseen myönteisesti suhtautuvia asiakkaita. Tulokset osoittavat, että motivoivan haastattelun ryhmään osallistuneista 84 prosenttia suoritti työskentelyn loppuun, kun taas kontrolliryhmässä 61 prosenttia myönteisesti suhtautuneista ja 47 prosenttia muutosta vastustaneista suoritti työskentelyn hyväksytysti. (Mt., 139–145.) Tulokset osoittavat, että motivoivan haastattelun ryhmään osallistuneet muutosta vastustavat asiakkaat suorittivat työskentelyn loppuun asti useammin kuin muutokseen myönteisesti ja kielteisesti suhtautuneet asiakkaat kontrolliryhmässä, mikä osoittaa motivoivalla haastattelulla olleen merkittävä vaikutus lähisuhdeväkivaltatyöhön sitoutumiseen. Myös Capinhan ynnä muiden (2025, 193) tutkimustulokset osoittavat motivoivan haastattelun tehostavan lähisuhdeväkivaltatyön suorittamista, sillä tutkimuksessa vain kahdeksan prosenttia motivoivan haastattelun ryhmään osallistuneista keskeytti työskentelyn.

Motivoivan haastattelun käyttäminen lähisuhdeväkivaltatyössä ei kuitenkaan aina merkittävästi vähennä työskentelyn keskeyttämistä. Lilan ynnä muiden (2018) tutkimuksessa

joka viides motivoivan haastattelun ryhmän ja noin joka neljäs kontrolliryhmän asiakkaista keskeytti työskentelyn. Tulokset osoittavat motivoivan haastattelun ryhmässä asiakkaiden olleen sitoutuneempia työskentelyyn, mutta tuloksia ei pidetty tutkimuksessa tilastollisesti merkitsevinä. (Mt., 317.) Myös Cunhan ynnä muiden (2024) tutkimuksessa joka viides motivoivan haastattelun ryhmään osallistuneista jätti työskentelyn kesken, kun taas vastaavasti kontrolliryhmässä työskentelyn keskeytti 40 prosenttia asiakkaista. Tuloksia ei pidetty tilastollisesti merkitsevinä, vaikka motivoivan haastattelun myönteinen vaikutus sitoutumiseen olikin havaittavissa. Tutkimuksessa motivoivan haastattelun ryhmässä työskentely keskeytettiin kahden ensimmäisen istunnon aikana, kun taas kontrolliryhmässä keskeytys tapahtui tasaisesti kymmenen ensimmäisen istunnon aikana. (Mt., 299, 304.)

Lila ynnä muut (2018) tarkastelivat motivoivan haastattelun vaikutusta työskentelyyn sitoutumiseen myös sen perusteella, kuinka moneen istuntoon asiakkaat osallistuivat. Tutkimuksessa motivoivan haastattelun ryhmän asiakkaat osallistuivat määrällisesti useampaan istuntoon kuin kontrolliryhmän asiakkaat. (Mt., 316.) Myös Murphy ynnä muut (2012) arvioivat työskentelyyn sitoutumista istuntoihin osallistumisen kautta. Tutkimuksessa motivoivan haastattelun havaittiin lisäävän istuntoihin osallistumista erityisesti niiden asiakkaiden kohdalla, joilla oli taipumus kokea usein vihaisuutta. Sen sijaan asiakkaat, joilla oli vain hieman taipumusta vihaan, eivät hyötäneet motivoivasta haastattelusta istuntoihin osallistumisen lisäämiseksi. (Mt., 677.) Musserin ynnä muiden (2008) tutkimuksessa asiakkaiden istuntoihin osallistumista pyrittiin vahvistamaan alkukartoituksen aikana motivoivan haastattelun tekniikoita käyttämällä. Tutkimustulokset osoittavat, että motivoivan haastattelun ryhmän ja kontrolliryhmän välillä ei ollut merkittävää eroa istuntoihin osallistumisessa. Lisäksi alkukartoituksen jälkeen kontrolliryhmän asiakkaat osallistuivat hieman todennäköisemmin varsinaiseen ryhmätyöskentelyyn. (Mt., 540, 549.) Tulokset motivoivan haastattelun vaikutuksesta istuntoihin osallistumiseen ovat siis vaihtelevia.

Kokonaisuudessaan tutkimusaineistostani on havaittavissa, että motivoivalla haastattelulla voidaan edistää työskentelyn suorittamista (Scott ym. 2011; Capinha ym. 2025) sekä istuntoihin osallistumista (Murphy ym. 2012; Lila ym. 2018). Tutkimusaineistossani motivoivalla haastattelulla ei kuitenkaan joka tilanteessa havaittu olevan myönteisiä vaikutuksia istuntoihin osallistumiseen (Musser ym. 2008; Murphy ym. 2012). Joissakin tutkimuksissa taas motivoivan haastattelun havaittiin edistävän työskentelystä suoriutumista kontrolliryhmää tehokkaammin, mutta tulokset eivät olleet tilastollisesti merkitseviä (Lila

ym. 2018; Cunha ym. 2024). Vähäiset eroavaisuudet ryhmien välillä saattavat selittyä osittain sillä, että lähes kaikilla väkivaltatyöhön osallistuvilla on motivaatiota osallistua aktiivisesti työskentelyyn rangaistuksen välttämiseksi (Musser ym. 2008, 553; Lila ym. 2018, 317). Mikäli asiakkaat ovat jo lähtökohtaisesti motivoituneita suoriutumaan työskentelystä, on motivoivan haastattelun hyötyä tavanomaisiin menetelmiin verrattuna hankalampi arvioida, sillä motivoivan haastattelun keskeisimpiin tavoitteisiin kuuluu motivaation vahvistaminen (Miller & Rollnick 2023, 16).

Kaikki asiakkaat eivät kuitenkaan ole työskentelyyn hakeutuessaan motivoituneita muutokseen, jolloin asiakkaan motivoiminen on välttämätöntä väkivaltatyön suorittamiseksi (Michailovič ym. 2024, 277). Tutkimusaineistossani motivoivan haastattelun vaikutus asiakkaan motivaation vahvistamiseen työskentelyn suorittamisen edistämiseksi ilmeni vaihtelevana, mikä voi johtua monista eri syistä. Scottin ynnä muiden (2011) tutkimuksessa todettiin motivoivan haastattelun interventioiden olevan tyypillisesti melko lyhyitä. Tutkimuksessa motivoivan haastattelun vaikutusta pyrittiin vahvistamaan työstämällä erillisillä istunnoilla sen jokaista osa-aluetta, kuten empatian osoittamista ja ristiriitojen vahvistamista. Tutkimustulokset osoittavat motivoivan haastattelun edistäneen asiakkaan suoriutumista työskentelystä, mikä saattoi olla seurausta istuntojen määrän lisäämisestä. (Mt., 146.) On siis mahdollista, että tutkimusaineistossani esiintyvä motivoivan haastattelun hyötyjen vaihtelu selittyy osittain toteutettujen istuntojen määrän vaihtelulla.

Tutkimustulokset istuntoihin osallistumisesta ja työskentelyn suorittamisesta antavat tärkeää tietoa prosessiin sitoutumisesta. Fyysinen läsnäolo istunnoissa ei kuitenkaan kerro kaikkea asiakkaan aktiivisuudesta työskentelyprosessissa. Scott ynnä muut (2011) tarkastelivat tutkimuksessaan istuntoihin osallistumisen lisäksi myös asiakkaiden aktiivista osallistumista ryhmätoimintaan. Tutkimustulosten mukaan motivoivan haastattelun menetelmien käyttö ei lisännyt aktiivisuutta työskentelyssä, sillä merkittävä osa asiakkaista osallistui puutteellisesti työskentelyyn motivoivan haastattelun käytöstä huolimatta. Tutkimuksessa motivoiva haastattelu siis edisti työskentelystä suoriutumista, mutta ei lisännyt aktiivista osallistumista työskentelyyn. Motivoivan haastattelun voidaan nähdä auttaneen asiakasta suorittamaan vaaditun määrän istuntoja ja siten täyttämään oikeusjärjestelmän vaatimukset. Työskentelyä ei kuitenkaan pidetty tehokkaana asiakkaiden epäaktiivisen osallistumisen vuoksi, mikä on yhteydessä väkivaltaisen käyttäytymisen jatkumiseen. (Mt., 145–146.)

Aktiivista osallistumista työskentelyyn voidaan tarkastella myös kotitehtävien tekemisen kautta. Musserin ynnä muiden (2008) tutkimuksessa motivoivan haastattelun käyttäminen lisäsi sitoutumista kotitehtävien tekemistä kohtaan. Tutkimuksessa motivoivan haastattelun ryhmään osallistuneet tekivät annetut kotitehtävät sekä työskentelyn alku- että loppuvaiheessa merkittävästi useammin kuin kontrolliryhmän osallistujat. (Mt., 549.) Myös Murphyn ynnä muiden (2012) tutkimuksessa motivoivan haastattelun ryhmän osallistujat suorittivat enemmän kotitehtäviä kuin kontrolliryhmän osallistujat. Motivoiva haastattelu lisäsi kotitehtävien tekemistä etenkin muutoksen ylläpitovaiheessa olevien asiakkaiden keskuudessa. Kontrolliryhmään verrattuna ero oli merkittävä, sillä ylläpitovaiheessa olleet kontrolliryhmän asiakkaat tekivät hyvin vähän kotitehtäviä. (Mt., 676–678.) Aineistoni tutkimukset osoittavat motivoivan haastattelun käytön lisäävän kotitehtävien tekemistä ja siten työskentelyyn sitoutumista.

Työskentelyn tehokkuuden kannalta tärkeää on myös sujuva yhteistyö asiakkaan ja työntekijän välillä (Musser ym. 2008, 539). Michailovičnin ynnä muiden (2024) tutkimuksessa sekä asiakkaat että työntekijät painottivat yhteistyön merkitystä lähisuhdeväkivalta-työssä. Osa asiakkaista koki työntekijöiden osoittaman kannustuksen vahvistaneen heidän motivaatiansa työskentelyn suorittamista kohtaan. (Mt., 281.) Murphyn ynnä muiden (2012) tutkimuksen tulokset osoittavat motivoivan haastattelun menetelmien käytön johtaneen sitä vahvempaan yhteistyöhön mitä edistyneemmällä muutosvalmiuden tasolla asiakas oli. Kontrolliryhmässä vastaavaa yhteyttä muutosvalmiuden ja yhteistyön välillä ei ollut havaittavissa. Motivoiva haastattelu siis vahvisti yhteistyötä asiakkaan ja ammattilaisen välillä etenkin pitkällä muutosvalmiudessa olevien asiakkaiden kohdalla. (Mt., 676–677.)

Musserin ynnä muiden (2008) tutkimuksessa yhteistyön muodostamista tarkasteltiin työskentelyn eri vaiheissa asiakkaiden ja työntekijöiden tekemien arvioiden perusteella sekä motivoivan haastattelun ryhmässä että kontrolliryhmässä. Ryhmien välillä ei ollut havaittavissa merkittäviä eroavaisuuksia asiakkaiden tekemissä arvioissa työskentelyn missään vaiheessa. Myöskään työntekijöiden tekemissä arvioissa ei työskentelyn alkuvaiheessa ollut eroa ryhmien välillä. Sen sijaan työskentelyn loppuvaiheessa työntekijät arvioivat yhteistyön vahvemmaksi motivoivan haastattelun ryhmän asiakkaiden kanssa kuin kontrolliryhmän asiakkaiden kanssa. (Mt., 539, 549.)

Kokonaisuudessaan tutkimusaineistostani on havaittavissa motivoivan haastattelun lisäävän asiakkaan aktiivisuutta työskentelyssä monilla eri osa-alueilla. Erityisesti kotitehtävien tekemisen lisäämiseen motivoivalla haastattelulla oli merkittävä vaikutus (Musser ym. 2008; Murphy ym. 2012). Sen sijaan istunnoissa tapahtuvaa aktiivista osallistumista tarkasteltiin vain yhdessä tutkimuksessa, ja sen mukaan motivoivan haastattelun käyttö ei lisännyt asiakkaan aktiivisuutta (Scott ym. 2011). Tutkimusaineistoni tutkimustulokset asiakkaan ja ammattilaisen välisestä yhteistyöstä osoittivat motivoivalla haastattelulla olevan yhteistyötä vahvistava vaikutus erityisesti edistyneellä muutosvalmiuden tasolla oleville asiakkaille sekä yleisesti työskentelyn loppuvaiheessa oleville asiakkaille (Musser ym. 2008; Murphy ym. 2012). Yhteistyön vahvistuminen puolestaan mahdollisesti edisti työskentelyyn sitoutumista (Michailovič ym. 2024). Kaiken kaikkiaan motivoiva haastattelu lisäsi työskentelyyn sitoutumista vähentämällä työskentelyn keskeyttämistä, lisäämällä aktiivisuutta kotitehtävien tekemistä kohtaan sekä vahvistamalla asiakkaan ja ammattilaisen välistä yhteistyötä.

5.3 Lähisuhdeväkivalta työskentelyn jälkeen

Lähisuhdeväkivaltatyön keskeinen tavoite on estää väkivallan jatkuminen uhrien turvaamiseksi (Capinha ym. 2025, 189). Lähisuhdeväkivallan jatkumisen estämisessä keskeistä on väkivallan tekijän halu ja kyky ottaa vastuu omasta käyttäytymisestään, minkä vuoksi vastuunoton vahvistaminen on yksi väkivaltatyön tavoitteista. Asiakkaan vastuunoton työstäminen samanaikaisesti motivaation vahvistamisen kanssa on havaittu tärkeäksi. (Scott ym. 2011, 139, 147.) Tässä luvussa tarkastelen ensin motivoivan haastattelun vaikutusta lähisuhdeväkivallan tekijän vastuunoton vahvistamiseen, jonka jälkeen tarkastelen motivoivan haastattelun vaikutusta fyysisen ja henkisen lähisuhdeväkivallan jatkumiseen työskentelyn päättymisen jälkeen.

Kistenmacherin ja Weissin (2008) tutkimustulosten mukaan motivoivan haastattelun käyttö lisäsi asiakkaiden valmiutta ottaa vastuuta tekemästään väkivallasta. Tutkimuksessa motivoivan haastattelun ryhmän asiakkaat syyttivät vähemmän uhreja, yhteiskuntaa ja muita ulkoisia tekijöitä tekemästään lähisuhdeväkivallasta kontrolliryhmän asiakkaisiin verrattuna. (Mt., 567.) Myös Musserin ynnä muiden (2008) tutkimuksessa motivoi-

van haastattelun ryhmän asiakkaat osoittivat työskentelyn alkuvaiheessa selvästi suurempaa edistystä vastuunotossa kuin kontrolliryhmän asiakkaat. Työskentelyn edetessä erot ryhmien välillä kuitenkin tasaantuivat, sillä vastuunotto työskentelyn keski- ja loppuvaiheessa oli samantasoista kummassakin ryhmässä. (Mt., 550.)

Michailovičnin ynnä muiden (2024) tutkimus osoitti motivoivan haastattelun käytön lähisuhdeväkivaltatyössä olevan erityisen tärkeää silloin, kun asiakas ei ota vastuuta väkivaltaisesta käyttäytymisestään vaan syyttää siitä uhria tai muita ulkoisia tekijöitä. Tutkimuksessa joidenkin asiakkaiden kohdalla ei käytetty motivoivan haastattelun menetelmiä, ja osa näistä asiakkaista ei ottanut vastuuta väkivaltaisesta käyttäytymisestään. Tutkijat arvelevat vähäisen vastuunoton johtuneen riittämättömästä motivaatiosta työskentelyä kohtaan. (Mt., 281.) Motivoivan haastattelun merkitys vastuunoton lisäämisessä korostuu siis etenkin niissä tilanteissa, joissa asiakas ei ole lähtökohtaisesti motivoitunut muuttamaan toimintaansa. Havaintoa tukee Kistenmacherin ja Weissin (2008, 567) tekemä huomio, jonka mukaan muutosvalmiuden kehittyessä asiakkaan taipumus syyttää puolisoaan omasta väkivaltaisesta toiminnastaan vähenee.

Scottin ynnä muiden (2011) tutkimuksessa tarkasteltiin asiakkaiden vastuunoton kehittymistä lähisuhdeväkivaltatyössä työntekijöiden tekemien arvioiden perusteella. Tutkimuksessa motivoivan haastattelun ryhmään osallistui muutosta vastustavia asiakkaita ja kontrolliryhmään sekä muutosta vastustavia että muutokseen myönteisesti suhtautuvia asiakkaita. Suurinta vastuunotto oli kontrolliryhmän muutosmyönteisten asiakkaiden joukossa. Muutosta vastustavien asiakkaiden keskuudessa vastuunotto oli suurinta motivoivan haastattelun ryhmässä. Kun asiakkaiden yksilölliset taustatekijät, kuten työllisyystilanne ja päihteiden käyttö, otettiin huomioon, ei ryhmien välillä havaittu enää eroja vastuunottamisessa. (Mt., 144–145.) Tutkimuksessa ryhmien väliset erot eivät siis välttämättä selittyneet ryhmien ominaisuuksilla vaan asiakkaiden yksilöllisillä taustatekijöillä. Kokonaisuudessaan tutkimusaineistoni mukaan motivoivan haastattelun käyttö pääsääntöisesti edisti vastuunoton kehittymistä, mikä on tärkeää lähisuhdeväkivallan vähenemisen kannalta. Seuraavaksi tarkastelen motivoivan haastattelun vaikutusta fyysisen lähisuhdeväkivallan jatkumiseen työskentelyn päättymisen jälkeen.

Alexanderin ynnä muiden (2010) tutkimuksessa motivoivan haastattelun vaikutusta fyysisen lähisuhdeväkivallan jatkumiseen arvioitiin kuuden kuukauden seurantajakson aikana asiakkaiden itseilmoitusten ja heidän puolisoitensa tekemien raporttien perusteella, ja tuloksia verrattiin kontrolliryhmään. Asiakkaiden raportoimassa lähisuhdeväkivallan

määrässä ei havaittu eroja ryhmien välillä seurantajakson aikana. Sen sijaan puolisoiden tekemistä raporteista kävi ilmi, että motivoivan haastattelun ryhmään osallistuneet asiakkaat toteuttivat huomattavasti vähemmän fyysistä lähisuhdeväkivaltaa seurantajakson aikana kuin kontrolliryhmään osallistuneet asiakkaat. Puolisoiden tekemissä raporteissa oli myös havaittavissa ryhmän ja lähtökohtaisen muutosvalmiuden yhteys seurantajaksolla toteutettuun fyysiseen lähisuhdeväkivaltaan. Raporttien mukaan työskentelyn alussa alhaisella muutosvalmiuden tasolla olleet asiakkaat käyttivät vähemmän fyysistä väkivaltaa puolisoaan kohtaan motivoivan haastattelun ryhmässä oltuaan. Edistyneemmällä muutosvalmiuden tasolla olleet puolestaan hyötyivät enemmän kontrolliryhmän menetelmistä fyysisen lähisuhdeväkivallan käyttämisen vähentämiseksi. (Mt., 573, 577, 580, 582–583.)

Myös Murphyn ynnä muiden (2012) tutkimuksessa havaittiin asiakkaan lähtökohtaisen muutosvalmiuden vaikuttaneen motivoivan haastattelun tehokkuuteen väkivallan vähentämiseksi. Puolisoiden laatimat raportit fyysisen väkivallan kokemisesta puolen vuoden seurantajakson ajalta osoittivat, että motivoivasta haastattelusta hyötyivät eniten alhaisella muutosvalmiuden tasolla olleet asiakkaat. Lisäksi motivoivasta haastattelusta oli suurin hyöty asiakkaille, joilla oli vain vähän taipumusta vihaisuuteen. Kokonaisuudessaan tutkimustuloksista käy ilmi, että motivoivan haastattelun käyttö lähisuhdeväkivalta-työssä vaikutti merkittävästi fyysisen lähisuhdeväkivallan vähenemiseen, sillä vain 12 prosenttia motivoivan haastattelun ryhmän asiakkaista jatkoi väkivaltaista käyttäytymistä työskentelyn jälkeen. Tutkimuksessa tulosta tulkitaan kuitenkin varoen, sillä lähisuhdeväkivallan esiintyminen työskentelyn jälkeen oli vähäistä myös kontrolliryhmässä. (Mt. 674, 677–678.)

Musserin ynnä muiden (2008) tutkimuksessa selvitettiin fyysisen lähisuhdeväkivallan jatkuminen työskentelyn jälkeen kuuden kuukauden seurantajakson aikana sekä motivoivan haastattelun ryhmässä että kontrolliryhmässä. Tutkimustulosten mukaan 12 prosenttia motivoivan haastattelun ryhmään osallistuneiden asiakkaiden puolisoista ja 26 prosenttia kontrolliryhmään osallistuneiden asiakkaiden puolisoista raportoivat kokeneensa vähintään kerran fyysistä väkivaltaa puolisonsa taholta seurantajakson aikana. Motivoivan haastattelun ryhmän asiakkaiden puoliset raportoivat saaneensa vähemmän vammoja fyysisen väkivallan seurauksena kuin kontrolliryhmän asiakkaiden puoliset. Tutkimuksessa tuloksia pidettiin kuitenkin tilastollisesti epäluotettavina, sillä otoskoko oli pieni ja molemmissa ryhmissä lähisuhdeväkivallan esiintyminen oli suhteellisen vähäistä. (Mt., 551–552.) Tutkimustuloksista on kuitenkin havaittavissa motivoivan haastattelun vähentäneen

lähisuhdeväkivallan jatkumista työskentelyn päättymisen jälkeen, vaikka tuloksia ei pidettykään tilastollisesti luotettavina.

Lilan ynnä muiden (2018) tutkimuksessa selvitettiin motivoivan haastattelun vaikutus lähisuhdeväkivallan jatkumiseen tarkastelemalla seurantajaksolla ilmenneitä väkivaltatapauksia sekä arvioimalla lähisuhdeväkivallan uusiutumisriskiä. Motivoivan haastattelun ryhmän asiakkaat raportoivat toteuttaneensa vuoden pituisen seurantajakson aikana vähemmän fyysistä lähisuhdeväkivaltaa kuin kontrolliryhmän asiakkaat. Viralliset seurantajärjestelmän tilastot eivät kuitenkaan osoittaneet merkittävää eroa motivoivan haastattelun ryhmän ja kontrolliryhmän asiakkaiden välillä fyysisen lähisuhdeväkivallan toteuttamisessa seurantajaksolla. Molemmissa ryhmissä lähisuhdeväkivallan esiintyminen työskentelyn jälkeen oli tilastojen mukaan vähäistä, mikä voi osittain selittää pienen eron ryhmien välillä. Väkivallan uusiutumisriski puolestaan oli terapeuttien tekemien arvioiden perusteella alhaisempi motivoivan haastattelun ryhmän asiakkailla kuin kontrolliryhmän asiakkailla. (Mt., 313–314, 316.) Tutkimuksessa asiakkaat ja terapeutit arvioivat motivoivan haastattelun vaikutukset myönteisimmiksi kuin mitä viralliset tilastot osoittivat, minkä vuoksi motivoivan haastattelun vaikutus lähisuhdeväkivallan jatkumiseen jäi tutkimuksessa hieman epäselväksi.

Lähisuhdeväkivallan toteuttamista ja sen riskiä tarkasteltiin myös Cunhan ynnä muiden (2024) tutkimuksessa. Motivoivan haastattelun ryhmässä väkivaltatyön suorittaneet raportoivat toteuttaneensa työskentelyn loppuvaiheessa vähemmän fyysistä lähisuhdeväkivaltaa työskentelyn alkuvaiheeseen verrattuna. Lisäksi motivoivan haastattelun ryhmän asiakkaat arvioivat väkivallan riskin pienentyneen merkittävästi. Tutkimuksessa myös kontrolliryhmässä väkivallan toteutuminen ja riski pienenevät. Tutkimustuloksista käy ilmi, että työskentelyn lopulla fyysistä väkivaltaa ei raportoitu esiintyneen juuri lainkaan kummassakaan ryhmässä. Tulokset kuitenkin osoittavat lähisuhdeväkivallan vähentyneen enemmän motivoivan haastattelun ryhmässä, mikä vahvistaa motivoivan haastattelun merkitystä haitallisen käyttäytymisen muuttamisessa. (Mt., 305.) Fyysisen lähisuhdeväkivallan toteuttamisen riski pieneni siis molemmissa ryhmissä, minkä vuoksi motivoivan haastattelun vaikutusta lähisuhdeväkivallan jatkumiseen on hankala arvioida. Työskentelyn aikana fyysinen lähisuhdeväkivalta väheni kuitenkin enemmän motivoivan haastattelun ryhmässä, mikä korostaa motivoivan haastattelun merkitystä fyysisen lähisuhdeväkivallan vähentämisessä.

Myös Silva ynnä muut (2024) tarkastelivat tutkimuksessaan motivoivan haastattelun vaikutusta lähisuhdeväkivallan jatkumiseen arvioidun väkivallan riskin perusteella. Tutkimuksessa lyhyen motivoivan intervention havaittiin vähentäneen merkittävästi lähisuhdeväkivallan riskiä työskentelyn aikana, minkä todettiin olevan yhteydessä pienempään todennäköisyyteen syyllistyä lähisuhdeväkivaltaan työskentelyn päättymisen jälkeen. Tutkimukseen osallistuneet asiakkaat olivat kaikki työskentelyn alkaessa edistyneellä muutosvalmiuden tasolla ja sitoutuneita muutokseen, mikä saattoi tutkijoiden mukaan vaikuttaa myönteisesti tuloksiin. (Mt.)

Capinhan ynnä muiden (2025) tutkimuksessa havainnoitiin lähisuhdeväkivallan jatkumista kahden vuoden seurantajakson aikana työskentelyn päättymisen jälkeen. Tilastot väkivallan toteuttamisesta kerättiin poliisilta ja rikosrekistereistä. Tarkastelussa huomioitiin kaikki lähisuhdeväkivallan muodot, jotka kohdistuivat joko entiseen tai nykyiseen puolisoon. Motivoivan haastattelun työskentelyn suorittaneista 15 prosentilla oli merkintä lähisuhdeväkivallan tekemisestä seurantajakson aikana. Tutkimuksessa ei havaittu millään tietyllä muuttujalla, kuten istuntojen lukumäärällä, olleen vaikutusta lähisuhdeväkivallan jatkumiseen. (Mt., 191, 193–194.) Musserin ynnä muiden (2008, 553) tutkimuksessa sen sijaan tunnistettiin vahvan yhteistyön asiakkaan ja ammattilaisen välillä olleen yhteydessä vähäisempään fyysisen lähisuhdeväkivallan toteuttamiseen työskentelyn päättymisen jälkeen.

Fyysisen lähisuhdeväkivallan lisäksi myös henkistä lähisuhdeväkivaltaa tarkasteltiin muutamissa aineistoni tutkimuksissa. Cunhan ynnä muiden (2024) tutkimuksessa sekä motivoivan haastattelun ryhmässä että kontrolliryhmässä asiakkaat raportoivat toteuttaneensa vähemmän henkistä lähisuhdeväkivaltaa työskentelyn lopulla sen alkuun verrattuna. Motivoivan haastattelun ryhmässä henkisen väkivallan väheneminen oli merkittävämpää kuin kontrolliryhmässä, mikä osoittaa motivoivalla haastattelulla olleen henkisen lähisuhdeväkivallan jatkumista vähentävä vaikutus. Tutkimuksessa havaittiin fyysisen lähisuhdeväkivallan vähentyneen työskentelyn edetessä huomattavasti enemmän kuin henkisen lähisuhdeväkivallan. Tutkijat arvelevat väkivallan tekijöiden kiinnittäneen erityistä huomiota fyysisen lähisuhdeväkivallan toteuttamisen vähentämiseen rangaistuksen saamisen välttämiseksi, sillä fyysinen väkivalta on usein henkistä väkivaltaa helpompi tunnistaa. Lisäksi henkinen väkivalta saattaa olla parisuhteessa normalisoitua, joten moni väkivallan tekijä voi kokea sen jatkamisen olevan hyväksyttävää. (Mt., 305.)

Myös Lilan ynnä muiden (2018) tutkimuksessa henkisen lähisuhdeväkivallan tarkastelemisen yhteydessä tuotiin esille sen vaikea tunnistettavuus sekä väkivallan tekijöiden taipumus vähätellä henkisen väkivallan vakavuutta. Tutkimuksessa tarkasteltiin asiakkaiden tekemien raporttien perusteella motivoivan haastattelun vaikutusta henkisen väkivallan jatkumiseen työskentelyn päättymisen jälkeen. Raporttien mukaan motivoivan haastattelun periaatteiden käyttö ei tuottanut kontrolliryhmän menetelmiä tehokkaampia tuloksia. Molemmissa ryhmissä työskentelyn päätyttyä henkinen väkivalta väheni huomattavasti, mutta tulokset eivät poikenneet toisistaan, toisin kuin fyysisen väkivallan kohdalla. Vähäisemmät muutokset henkisen lähisuhdeväkivallan kohdalla voivat johtua siitä, että väkivallan tekijät eivät pitäneet sen vähentämistä tärkeänä, minkä vuoksi siihen ei kiinnitetty erityistä huomiota motivoivan haastattelun aikana. (Mt., 316–317.)

Musserin ynnä muiden (2008) tutkimuksessa henkisen lähisuhdeväkivallan jatkuminen työskentelyn päättymisen jälkeen väheni merkittävimmin niiden asiakkaiden kohdalla, jotka olivat aktiivisia kotitehtävien tekemisessä ja muodostivat vahvan yhteistyösuhteen työntekijän kanssa. Tutkimustulokset osoittavat motivoivan haastattelun käytön edistyneen kotitehtävien tekemistä ja yhteistyön muodostamista. (Mt., 549, 552–553.) Motivoiva haastattelu siis edisti henkisen väkivallan vähenemistä tukemalla asiakasta kotitehtävien tekemiseen ja yhteistyön muodostamiseen. Sen sijaan Alexanderin ynnä muiden (2010, 579) tutkimuksessa väkivallan tekijöiden ja heidän puolisoitensa laatimien raporttien mukaan motivoivan haastattelun käyttö ei vähentänyt henkisen väkivallan jatkumista työskentelyn päättymisen jälkeen kontrolliryhmän menetelmiä tehokkaammin.

Kokonaisuudessaan motivoivalla haastattelulla näyttäytyy tutkimusaineistoni perusteella olevan lähisuhdeväkivallan jatkumista vähentävä vaikutus. Motivoivan haastattelun käyttö väkivaltatyössä lisäsi asiakkaiden vastuunottoa (Kistenmacher & Weiss 2008; Musser ym. 2008) ja erityisen merkityksellistä vastuunoton edistämisessä se oli niille asiakkaille, joiden lähtökohtainen muutosmotivaatio oli alhainen (Kistenmacher & Weiss 2008; Michailovič ym. 2024). Myös fyysisen lähisuhdeväkivallan jatkumisen vähentämisessä motivoivasta haastattelusta hyötyivät eniten muutoksen alkuvaiheessa olevat asiakkaat (Alexander ym. 2010; Murphy ym. 2012). Kokonaisuudessaan tarkasteltuna motivoivan haastattelun käyttö lähisuhdeväkivaltatyössä vähensi fyysisen lähisuhdeväkivallan toteuttamista työskentelyn päättymisen jälkeen (Musser ym. 2008; Alexander ym. 2010; Murphy ym. 2012; Lila ym. 2018) sekä pienensi riskiä väkivaltaisen käyttäytymisen jatkumiselle (Lila ym. 2018; Cunha ym. 2024; Silva ym. 2024).

Motivoivan haastattelun vaikutus henkisen lähisuhdeväkivallan jatkumiseen työskenteilyn päättymisen jälkeen näyttöytyy tutkimusaineistossani vaihtelevana. Joissakin tutkimuksissa motivoivan haastattelun havaittiin vähentävän henkisen lähisuhdeväkivallan jatkumista tehokkaasti (Musser ym. 2008; Cunha ym. 2024), kun taas toisissa tutkimuksissa motivoivalla haastattelulla ei ollut kontrolliryhmän menetelmiä tehokkaampia vaikutuksia (Alexander ym. 2010; Lila ym. 2018). Motivoivan haastattelun käyttö ei vähentänyt henkisen lähisuhdeväkivallan jatkumista yhtä tehokkaasti kuin fyysisen lähisuhdeväkivallan jatkumista, mikä saattaa olla seurausta henkiseen väkivaltaan liitetystä vähätelystä ja vaikeasta tunnistettavuudesta (Lila ym. 2018; Cunha ym. 2024). Kokonaisuudessaan motivoivalla haastattelulla osoittautui tutkimusaineistoni perusteella olevan lähisuhdeväkivallan jatkumista vähentävä vaikutus, mutta henkisen lähisuhdeväkivallan osalta vaikutukset jäivät vähäisemmiksi.

6 Yhteenveto ja johtopäätökset

Tutkielmani tutkimustehtävänä oli selvittää, edistääkö motivoivan haastattelun käyttö lähisuhdeväkivaltatyössä lähisuhdeväkivallan vähenemistä. Toteutin tutkimukseni systemaattisena kirjallisuuskatsauksena, jonka menetelmää hyödyntäen tutkimusaineistoon valikoitui kymmenen kansainvälistä artikkelia. Tarkastelin tutkimusartikkelien kautta motivoivan haastattelun vaikutusta asiakkaan muutosvalmiuden vahvistamiseen, työskentelyyn sitoutumiseen sekä lähisuhdeväkivallan jatkumiseen työskentelyn päättymisen jälkeen. Tutkimusaineistoni mahdollisti motivoivan haastattelun tarkastelemisen lähisuhdeväkivaltatyössä useista eri näkökulmista. Seuraavaksi teen yhteenvedon ja johtopäätökset tutkielmassani tekemistäni havainnoista.

Tutkimusaineistostani oli tunnistettavissa asiakkaiden yksilöllisen muutosvalmiuden huomioimisen tärkeys, sillä asiakkaat aloittivat väkivaltatyön prosessin muutosvalmiuden eri vaiheissa, minkä lisäksi motivoivan haastattelun vaikutus asiakkaan muutosvalmiuden vahvistamiseen vaihteli muutosvaiheiden eri tasoilla. Merkittävin muutosvalmiutta vahvistava vaikutus motivoivalla haastattelulla osoittautui olevan muutoksen harkinta- ja toimintavaiheissa oleville asiakkaille (Kistenmacher & Weiss 2008; Murphy ym. 2012; Cunha ym. 2024). Motivoivan haastattelun myönteinen vaikutus harkinta- ja toimintavaiheissa olevien asiakkaiden muutosvalmiuden vahvistamiseen oli odotettavissa, sillä motivoivassa haastattelussa keskeistä on muutokseen kannustavien syiden pohtiminen sekä muutosprosessin suunnitteleminen asiakkaan ja ammattilaisen välisissä keskusteluissa (Miller & Rollnick 2023, 25–26).

Muutoksen esiharkintavaiheissa olevien asiakkaiden ei sen sijaan havaittu hyötyvän motivoivan haastattelun menetelmästä muutosvalmiuden vahvistamiseksi (Musser ym. 2008; Kistenmacher & Weiss 2008). Tulos oli odotusten vastainen, sillä motivoivan haastattelun lähtökohtana on muutosvalmiuden vahvistaminen myös niiden asiakkaiden kohdalla, jotka eivät vielä työskentelyn alkuvaiheella ole motivoituneita muutokseen (Miller & Rollnick 2023, 23–24). Motivoiva haastattelu ei siis vahvistanut muutosvastaisten asiakkaiden muutosvalmiutta muita menetelmiä tehokkaammin. Motivoivan haastattelun havaittiin kuitenkin yleisesti vahvistavan väkivallan tekijöiden muutosvalmiutta, mikä edistää lähisuhdeväkivallan vähenemistä.

Lähisuhdeväkivallan vähenemiseen on yhteydessä myös työskentelyyn sitoutuminen, jota voidaan tarkastella esimerkiksi työskentelyn suorittamisen ja keskeyttämisen kautta.

Tutkimusaineistoni artikkeleista oli havaittavissa motivoivan haastattelun käytön vähentävän työskentelyn keskeyttämistä (Scott ym. 2011; Capinha ym. 2025), mutta määrällisesti motivoiva haastattelu ei joka tilanteessa lisännyt istuntoihin osallistumista (Musser ym. 2008; Murphy ym. 2012). Kokonaisuutena tarkasteltuna motivoiva haastattelu kuitenkin lisäsi useimpien aineistoni tutkimusten mukaan työskentelyn loppuun asti suoritamista, mikä edistää väkivaltatyön tehokkuutta ja lähisuhdeväkivallan vähenemistä.

Työskentelyyn sitoutumiseen voidaan nähdä kuuluvan myös asiakkaan ja ammattilaisen välisen yhteistyön muodostaminen. Tutkimusaineistoni perusteella motivoivan haastattelun käyttö vahvisti asiakkaan ja ammattilaisen välistä yhteistyötä (Musser ym. 2008; Murphy ym. 2012). Tulosta voidaan pitää odotettuna, sillä motivoivan haastattelun lähtökohdaksi on työntekijän toimiminen myötätuntoisena kumppanina ilman vahvaa asiakasta ohjaavaa roolia (Miller & Rollnick 2023, 6–8). Väkivaltatyöhön osallistuvat asiakkaat hyötyvät siis todennäköisesti empaattisesta työntekijästä, joka ei ota tehtäväkseen määritellä muutostarpeita asiakkaan puolesta. Motivoivan haastattelun yhteistyötä vahvistava vaikutus on yhteydessä työskentelyn tehokkuuden lisäämiseen ja sen myötä myös lähisuhdeväkivallan vähenemiseen.

Työskentelyyn sitoutumiseen kuuluu myös aktiivinen osallistuminen työskentelyn toimintaan. Motivoivan haastattelun vaikutusta aktiivisen osallistumisen edistämiseen istunnoissa oli haastava arvioida. Vain Scott ynnä muut (2011) käsittelivät aihetta tutkimuksessaan, eivätkä he havainneet motivoivan haastattelun edistävän aktiivista osallistumista. Sen sijaan kotona aktiivisuus kotitehtävien tekoa kohtaan lisääntyi motivoivan haastattelun menetelmiä käyttämällä (Musser ym. 2008; Murphy ym. 2012). Pieneltäkin vaikuttavalla sitoutumisen muodolla, kuten kotitehtävien tekemisellä, voi olla suuri vaikutus väkivallan vähenemiseen. Tutkimustulokset lähisuhdeväkivallan jatkumisesta työskentelyn päättymisen jälkeen osoittivatkin, että kotitehtävien aktiivinen tekeminen oli yhteydessä sekä fyysisen että henkisen lähisuhdeväkivallan vähenemiseen (Musser ym. 2008).

Kokonaisuudessaan tutkimustulokset osoittivat motivoivan haastattelun käytön olevan yhteydessä lähisuhdeväkivallan vähenemiseen. Motivoiva haastattelu edisti lähisuhdeväkivallan vähenemistä lisäämällä asiakkaiden vastuunottoa tekemästään väkivallasta (Kistenmacher & Weiss 2008; Musser ym. 2008; Michailovič ym. 2024). Lisäksi tutkimusaineistossa motivoivan haastattelun käytön havaittiin vähentävän fyysisen lähisuhdeväkivallan jatkumista työskentelyn päättymisen jälkeen (Musser ym. 2008; Alexander ym.

2010; Murphy ym. 2012; Lila ym. 2018; Cunha ym. 2024). Motivoivan haastattelun käyttö ei yhdessäkään tutkimukseni aineistossa vähentänyt fyysistä lähisuhdeväkivaltaa kontrolliryhmien menetelmiä tehottomammin, mikä vahvistaa motivoivan haastattelun merkitystä.

Henkisen lähisuhdeväkivallan vähenemisen osalta motivoivan haastattelun vaikutus jäi sen sijaan vähäisemmäksi, mikä saattaa johtua henkiseen väkivaltaan tyypillisesti liitetystä vähättelystä sekä sen tunnistamisen vaikeudesta (Lila ym. 2018; Cunha ym. 2024). Osassa aineistoni tutkimuksista motivoivalla haastattelulla havaittiin olevan henkisen lähisuhdeväkivallan vähenemistä edistävä vaikutus (Musser ym. 2008; Cunha ym. 2024), mutta toisissa tutkimuksissa tulokset jäivät samankaltaisiksi kontrolliryhmän tulosten kanssa (Alexander ym. 2010; Lila ym. 2018). Tutkimusaineistossani motivoivan haastattelun vaikutus henkisen lähisuhdeväkivallan vähenemisen edistämiseen näyttäytyi siis vaihtelevana, minkä vuoksi tarkan johtopäätöksen muodostaminen aineiston perusteella on hankalaa. Pidän yhtenä tutkimukseni rajoitteena sitä, että aineistossani henkistä lähisuhdeväkivaltaa käsiteltiin huomattavasti vähemmän kuin fyysistä lähisuhdeväkivaltaa.

Tutkimuksessani havaitsin muitakin rajoitteita, mikä on tyypillistä tutkimuksen tekemisen yhteydessä. Tutkimusaineistoni koostui kymmenestä kansainvälisestä artikkelista, joissa tarkasteltiin motivoivan haastattelun merkitystä lähisuhdeväkivaltatyössä väkivallan tekijän tukemisen näkökulmasta. Määrältään kymmentä artikkelia ei voi mielestäni pitää erityisen laajana, minkä vuoksi pidän tutkimusaineistoni määrää yhtenä tutkimukseni rajoitteena. En kuitenkaan kokenut voivani joustaa määrittelemistäni sisäänottokriteereistä aineiston määrän lisäämiseksi, sillä halusin tutkimukseni painottuvan erityisesti väkivallan tekijöiden tukemisen tarkasteluun. Aiheen rajaaminen väkivallan tekijöihin johti siihen, että jouduin rajaamaan aineistostani pois mielenkiintoisia ja tärkeitä väkivallan uhreja käsitteleviä artikkeleita. Uhrien näkökulma jäikin tutkimuksessani vähäiseksi, mitä pidän yhtenä tutkimukseni rajoitteena. Tutkimuksen tekemiseen käytettävissä olleet resurssini eivät kuitenkaan mahdollistaneet uhrien näkemysten syvällistä tarkastelua, sillä se olisi laajentanut tutkimusaiheittani huomattavasti.

Aineistonhakuja tehdessäni havaitsin, että motivoivan haastattelun käyttöä lähisuhdeväkivaltatyössä on tutkittu Suomessa vain vähän. Koen tutkimukseni tuovan uutta ja tärkeää tietoa motivoivasta haastattelusta suomalaisen tutkimukseen, sillä aiempi tutkimus on painottunut pääosin päihdetyön kontekstiin. Tutkimukseni sisältää hyvin ajankohtaista

tietoa motivoivan haastattelun käytöstä, sillä aineistoni artikkeleista tuoreimmat ovat vuoden sisällä julkaistuja. Toisaalta aineistooni sisältyy myös vanhempia artikkeleita, minkä myötä tutkimuksessani yhdistyvät eri vuosikymmenten näkemykset motivoivan haastattelun käytöstä lähisuhdeväkivaltatyössä. Pidän tietoisuuden lisäämistä tutkimusaiheestani perusteltuna, sillä motivoiva haastattelu on lähtökohdiltaan sosiaalityön eettisten periaatteiden mukainen.

Koen tutkimukseni olevan tärkeä monille eri tahoille. Toisille tutkijoille tutkimukseni mahdollistaa yleiskatsauksen saamisen motivoivan haastattelun merkityksestä lähisuhdeväkivaltatyössä. Tutkimukseni voi toimia lähtökohtana aiheen yksityiskohtaisemmalle tarkastelulle. Havaitsinkin tutkimusta tehdessäni useita jatkotutkimustarpeita, joista erityisesti mieleeni jäi motivoivan haastattelun tutkiminen henkisen lähisuhdeväkivallan yhteydessä. Tutkimusaineistossani henkisen väkivallan todettiin jäävän työskentelyssä usein vähäiselle huomiolle sen ollessa normalisoitua niin väkivallan tekijän kuin uhrinkin taholta (Lila ym. 2018; Cunha ym. 2024). Henkinen väkivalta saattaa kuitenkin aiheuttaa uhrille vakavia seurauksia, minkä vuoksi sen tutkimiseen tulisi mielestäni kiinnittää jatkossa enemmän huomiota. Lisäksi motivoivan haastattelun myönteiset tulokset fyysisen lähisuhdeväkivallan vähentämisessä osoittavat perustellun tarpeen tutkia sen käyttöä laajemmin myös henkisen lähisuhdeväkivallan vähentämisen yhteydessä.

Tutkimuksellisen merkityksen lisäksi koen tutkimukseni tuottaman tiedon tärkeäksi myös käytännön sosiaalityön näkökulmasta, sillä motivoiva haastattelu on käytännön työssä sovellettava menetelmä. Tutkimustulokset osoittavat motivoivan haastattelun käytön edistäneen lähisuhdeväkivaltatyön tehokkuutta asiakkaan muutosvalmiutta vahvistamalla ja sitoutumista lisäämällä. Lisäksi tutkimusaineistossani motivoivan haastattelun käyttö edisti fyysisen lähisuhdeväkivallan vähenemistä, mikä vahvistaa motivoivan haastattelun merkitystä väkivaltatyön tehokkuuden lisäämisessä. Tutkimukseni tuo siis käytännön sosiaalityöhön tärkeää tietoa motivoivan haastattelun soveltamisesta väkivaltatyössä, mistä voi olla hyötyä ammatillisten menetelmien kehittämisessä.

Ajattelen tutkimukseni olevan tärkeä myös yleisesti muistuttamaan kaikkia aiheetta koskehtavia henkilöitä siitä, että ihmisen käyttäytymisen muutokset eivät tapahdu hetkessä. Muutoksen saavuttaminen edellyttää asiakkaan sisäisen motivaation herättelyä vähitellen yhdessä työntekijän kanssa (Miller & Rollnick 2023, 16–17). Tutkimukseni osoittaa motivoivan haastattelun käytön edistävän väkivallan tekijän motivaation vahvistamista ja siten muutoksen saavuttamista. Väkivallan tekijälle motivoiva haastattelu mahdollistaa

muutoksen tavoittelemisen ihmislähtöisen työskentelymenetelmän tuella. Väkivallan tekijän tehokas tukeminen muutokseen on kaikkien ihmisten etu, sillä jokaisella on oikeus turvalliseen elämään ilman väkivallan kokemista tai sen uhkaa.

Lähteet

- Alexander, Pamela & Morris, Eugene & Tracy, Allison & Frye, Alice (2010) Stages of Change and the Group Treatment of Batterers: A Randomized Clinical Trial. *Violence & Victims* 25 (5), 571–587. <https://doi.org/10.1891/0886-6708.25.5.571>
- Allen, Mary (2013) *Social work and intimate partner violence*. New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203387665>
- Bildjuschkin, Katriina & Ewalds, Helena & Hietamäki, Johanna & Kettunen, Hanna & Koivula, Tanja & Mäkelä, Jukka & Nipuli, Suvi & October, Martta & Peltonen, Joonas & Siukola, Reetta (2020) Väkivaltakäsitteiden sanasto. *Työpaperi 1/2020*. Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-211-6>. Viitattu 10.1.2025.
- Capinha, Marta & Pereira, Marco & Sousa, Maria do Natal & Rijo, Daniel (2025) Intimate Partner Violence: A New Cognitive, Interpersonal and Motivational Framework for the Rehabilitation of Perpetrators in Portugal. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology* 69 (2-3), 184-199. <https://doi.org/10.1177/0306624X221148125>
- Charlot, Nicolyn & Joel, Samantha & Campbell, Lorne (2025) The predictive validity of intimate partner violence warning signs. *Social Psychological and Personality Science* 16 (2), 192–201. <https://doi.org/10.1177/19485506231209076>
- Coker, Ann L. & Watkins, Ken W. & Smith, Paige H. & Brandt, Heather M. (2003) Social support reduces the impact of partner violence on health: application of structural equation models. *Preventive Medicine* 37 (3), 259-267. [https://doi.org/10.1016/S0091-7435\(03\)00122-1](https://doi.org/10.1016/S0091-7435(03)00122-1)
- Cunha, Olga & Almeida, Telma Catarina & Rui Abrunhosa Gonçalves & Caridade, Sónia (2024) Effectiveness of the Motivational Interviewing Techniques with Perpetrators of Intimate Partner Violence: A Non-Randomized Clinical Trial. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma* 33 (3), 291-310. <https://doi.org/10.1080/10926771.2023.2189043>
- Fan, Di & Breslin, Dermot & Callahan, Jamie L. & Iszatt-White, Marian (2022) Advancing literature review methodology through rigour, generativity, scope and transparency. *International Journal of Management Reviews* 24 (2), 171-180. <https://doi.org/10.1111/ijmr.12291>
- Frey, Andy J. & Lee, Jon & Small, Jason W. & Sibley, Margaret & Owens, Julie Sarno & Skidmore, Blake & Johnson, Laura & Bradshaw, Catherine P. & Moyers, Theresa B. (2021) Mechanisms of motivational interviewing: a conceptual framework to guide practice and research. *Prevention science* 22 (6), 689–700. <https://doi.org/10.1007/s11121-020-01139-x>
- Garcia-Moreno, Claudia & Jansen, Henrica AFM & Ellsberg, Mary & Heise, Lori & Watts, Charlotte H (2006) Prevalence of intimate partner violence: findings from the WHO multi-country study on women's health and domestic violence. *The Lancet (British edition)* 368 (9543), 1260-1269. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(06\)69523-8](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(06)69523-8)
- Hohman, Melinda (2021) *Motivational interviewing in social work practice*. New York: The Guilford Press. 2. uudistettu painos. 1. painos 2012.
- Hulkko, Annukka (2011) Parisuhdeväkivallan varhaiset vaiheet. Teoksessa Riitta Hanus, Sirkku Mehtola, Luru Natunen & Auli Ojuri (toim.) *Veitsen terällä. Naiseus ja parisuhdeväkivalta. Ensi- ja turvakotien liiton raportti 13*. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liitto, 81–108.
- Husso, Marita (2003) *Parisuhdeväkivalta. Lyötyjen aika ja tila*. Tampere: Vastapaino.

- IFSW (2018) Global Social Work Statement of Ethical Principles. <https://www.ifsw.org/global-social-work-statement-of-ethical-principles/>. Viitattu 11.3.2025.
- Juuti, Pauli & Puusa, Anu (2020) Laadullisen aineiston analysointi. Teoksessa Anu Puusa & Pauli Juuti (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus, 141–144.
- Keski-Petäjä, Miina & Attila, Henna (2023a) Parisuhdeväkivalta. Teoksessa Henna Attila, Miina Keski-Petäjä, Marjut Pietiläinen, Laura Lipasti, Juhani Saari & Kimmo Haapakangas (2023) Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021. Loppuraportti. Helsinki: Tilastokeskus, 16–43. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-244-717-3>
- Keski-Petäjä, Miina & Attila, Henna (2023b) Sukupuolistuneen väkivallan ja lähisuhdeväkivallan kokemusten tilastoinnista. Teoksessa Henna Attila, Miina Keski-Petäjä, Marjut Pietiläinen, Laura Lipasti, Juhani Saari & Kimmo Haapakangas (2023) Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021. Loppuraportti. Helsinki: Tilastokeskus, 7–15. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-244-717-3>
- Kistenmacher, Barbara & Weiss, Robert (2008) Motivational Interviewing as a Mechanism for Change in Men Who Batter: A Randomized Controlled Trial. *Violence and Victims* 23 (5), 558-570. <https://doi.org/10.1891/0886-6708.23.5.558>
- Klonek, Florian E. & Kauffeld, Simone (2015) Providing engineers with OARS and EARS. Effects of a skills-based vocational training in Motivational Interviewing for engineers in higher education. *Higher Education, Skills and Work-Based Learning* 5 (2), 117-134. <https://doi.org/10.1108/HESWBL-06-2014-0025>
- Krug, Etienne G. & Dahlberg, Linda L. & Mercy, James A. & Zwi, Anthony B. & Lozano, Rafael (2005) Väkivalta ja terveys maailmassa: WHO:n raportti. Suom. Eila Salomaa. Lääkärin sosiaalinen vastuu ry. Terveystieteiden tutkimuskeskus ry.
- Kytölä, Katja (2021) Pahoinpitelystä hyvinpitelyyn. Lähisuhdeväkivalta ja siitä selviytyminen. Helsinki: Basam Books.
- Lila, Marisol & Gracia, Enrique & Catalá-Miñana, Alba (2018) Individualized Motivational Plans in Batterer Intervention Programs: A Randomized Clinical Trial. *Journal of Consulting and Clinical Psychology* 86 (4), 309–320. <https://doi.org/10.1037/ccp0000291>
- Marttala, Pia (2011) Parisuhdeväkivallan monet muodot. Teoksessa Riitta Hannus, Sirkku Mehtola, Luru Natunen & Auli Ojuri (toim.) Veitsen terällä. Naiseus ja parisuhdeväkivalta. Ensi- ja turvakotien liiton raportti 13. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liitto, 37–50.
- Michailovič, Ilona & Vaičiūnienė, Rūta & Justickaja, Svetlana & Viršilas, Vaidas (2024) Challenges to an Individualized Approach Toward Batterers Intervention Programs in the Context of Coordinated Community Response to the Intimate Partner Violence in Lithuania. *Journal of Family Violence* 39 (2), 271-284. <https://doi.org/10.1007/s10896-022-00467-6>
- Miller, William R. (1983) Motivational interviewing with problem drinkers. *Behavioural and cognitive psychotherapy* 11 (2), 147–172. <https://doi.org/10.1017/S0141347300006583>
- Miller, William R. & Rollnick, Stephen (2023) Motivational interviewing. Helping people change and grow. 4. uudistettu painos. 1. painos 1991. New York: Guilford Press.
- Murphy, Christopher & Linehan, Erin & Reyner Jacqueline & Musser, Peter & Taft, Casey (2012) Moderators of Response to Motivational Interviewing for Partner-violent Men. *Journal of Family Violence* 27 (7), 671–680. <https://doi.org/10.1007/s10896-012-9460-2>

- Murphy, Kylie A. & Smith, David I. & Xenos, Sophia (2012) TREAD: A Promising Change-Target for Partner Abuse Prevention with Adolescents. *Journal of family violence* 27 (4), 345–356. <https://doi.org/10.1007/s10896-012-9424-6>
- Musser, Peter & Semiatin, Joshua & Taft, Casey & Murphy, Christopher (2008) Motivational Interviewing as a Pregroup Intervention for Partner-Violent Men. *Violence and Victims* 23 (5), 539–557. <https://doi.org/10.1891/0886-6708.23.5.539>
- Niklander, Elisa (2023) Lähisuhdeväkivalta 2021: Suurin osa lähisuhdeväkivallan uhreista on edelleen naisia tai tyttöjä, seksuaaliväkivallan uhreilla usein myös aiempia väkivaltakokemuksia. Tilastoraportti 43/2023. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2023062965892>. Viitattu 22.1.2025.
- Payne, Malcolm (2020) *How to use social work theory in practice: An essential guide*. Bristol: Policy Press.
- Piispa, Minna (2006) Parisuhdeväkivalta. Teoksessa Minna Piispa, Markku Heiskanen, Juha Kääriäinen & Reino Sirén. *Naisiin kohdistunut väkivalta 2005*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen Julkaisuja 225. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos, 41–79.
- Piispa, Minna (2011) Parisuhdeväkivallan todellisuus. Teoksessa Riitta Hannus, Sirkku Mehtola, Luru Natunen & Auli Ojuri (toim.) *Veitsen terällä. Naiseus ja parisuhdeväkivalta*. Ensi- ja turvakotien liiton raportti 13. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liitto, 15–36.
- Prochaska, James O. & DiClemente, Carlo C. (1984) *The Transtheoretical Approach. Crossing traditional boundaries of therapy*. Brooks/Cole.
- Puusa, Anu (2020) Näkökulmia laadullisen aineiston analysointiin. Teoksessa Anu Puusa & Pauli Juuti (toim.) *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Helsinki: Gaudeamus, 145–156.
- Riski, Taina & Viuhko, Minna (2022) Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2022–2025. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuslaitoksen julkaisuja 2022:7. Helsinki: Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuslaitos. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-8659-6>. Viitattu 6.2.2025.
- Ronkainen, Suvi (2017) Mitä väkivalta on? Teoksessa Johanna Niemi, Heini Kainulainen & Päivi Honkatukia (toim.) *Sukupuolistunut väkivalta*. Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma. Tampere: Vastapaino, 19–35.
- Rosengren, David B. (2017) *Building Motivational Interviewing Skills. A Practitioner Workbook*. 2. uudistettu painos. 1. painos 2009. New York: Guilford Press.
- Salminen, Ari (2023) Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja joihinkin hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopiston raportteja 40. Johtamisen yksikkö, julkisjohtaminen. Vaasan yliopisto. 2. tarkistettu painos. 1. painos 2011. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-395-081-8>
- Scott, Katreena & King, Colin & McGinn, Holly & Hosseini, Narges (2011) Effects of Motivational Enhancement on Immediate Outcomes of Batterer Intervention. *Journal of Family Violence* 26 (2), 139–149. <https://doi.org/10.1007/s10896-010-9353-1>
- Short, Lynn M. & McMahon, Pamela M. & Chervin, Doryn Davis & Shelley, Gene A. & Lezin, Nicole & Sloop, Kira Sue & Dawkins, Nicola (2000) Survivors' Identification of Protective Factors and Early Warning Signs for Intimate Partner Violence. *Violence against women* 6 (3), 272–285. <https://doi.org/10.1177/10778010022181840>
- Silva, Teresa Pinto e & Dinis, Maria Alzira Pimenta & Sousa, Hélder Fernando Pedrosa e & Cunha, Olga & Caridade, Sónia Maria Martins (2024) Short Motivational Program for Perpetrators of Intimate Partner Violence: A Feasibility Study. *Journal of Police and Criminal Psychology* 22.5.2024. <https://doi.org/10.1007/s11896-024-09680-z>

- Sopimus 53/2015. <https://www.finlex.fi/fi/valtiosopimukset/sopimussarja/2015/53>.
- Sosiaali- ja terveysministeriö (2017) Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma 2018–2021. Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunta. Julkaisuja 2017:16. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3970-7>. Viitattu 6.2.2025.
- Suomen virallinen tilasto (2023) Rikos- ja pakkokeinotilasto. Helsinki: Tilastokeskus. <https://stat.fi/julkaisu/cln32gnj49hev0cutpmcsm4ko>. Viitattu 22.1.2025.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (2018) Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. 1. painos 2002. Helsinki: Tammi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2023) Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 2/2023. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf. Viitattu 4.2.2025.
- Vilka, Hanna (2023) Kirjallisuuskatsaus metodina, opinnäytetyön osana ja tekstilajina. Helsinki: Art House.
- Väänänen, Kristiina (2011) Miten selviytyä väkivallasta? Teoksessa Riitta Hannus, Sirkku Mehtola, Luru Natunen & Auli Ojuri (toim.) Veitsen terällä. Naiseus ja parisuhdeväkivalta. Ensi- ja turvakotien liiton raportti 13. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liitto, 109–132.
- Whiting, Jason B. & Parker, Timothy G. & Houghtaling, Austin W. (2014) Explanations of a Violent Relationship: The Male Perpetrator's Perspective. *Journal of family violence* 29 (3), 277-286. <https://doi.org/10.1007/s10896-014-9582-9>
- Zuckoff, Allan & Gorscak, Bonnie & Miller, William R. & Rollnick, Stephen (2015) Finding your way to change. How the power of motivational interviewing can reveal what you want and help you get there. New York: Guilford Press.